МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»	**«До захисту допущено»**
Директор інституту	Завідувач кафедри
_____ Олег ШЕРЕМЕТ	_____ Лада ШІРІНЯН
(підпис) (ім'я та прізвище)	(підпис) (ім'я та прізвище)
«___»_____2023 р.	«___»_____2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **Управління структурою капіталу підприємства**

Виконала: здобувачка 5 курсу, групи ФІ-2-9

Котлярова Марія Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник: Дем'яненко Інна Вікторівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Рецензент Тамара Березянко _____
(ім'я та прізвище) (підпис)

Я, як здобувачка Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.
Здобувачка _____ Котлярова М.А.

Київ – 2023р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри фінансів

_____/Лада ШІРІНЯН/
«____»_____20__року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Котлярової Марії Анатоліївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _Управління структурою капіталу підприємства
2. керівник проекту (роботи) Дем'яненко І.В., доцент, к.е.н.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «29» _вересня 2022 р. № 575-КС

3. Строк подання здобувачем роботи 02 лютого 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи монографії, підручники, навчальні посібники, статті вітчизняних і зарубіжних вчених, які займаються дослідженням особливостей організації фінансів підприємств з різними формами власності, матеріали фінансових звітів про діяльність ТДВ «Яготинський маслозавод»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) ____
Розділ 1. Теоретико-методичні основи управління структурою капіталу підприємства
Розділ 2. Оцінка ефективності використання капіталу підприємства
Розділ 3. Удосконалення існуючої структури капіталу філії ТДВ «Яготинський маслозавод»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ___
табл. 1. Класифікація видів капіталу за певними ознаками, табл. 2. Аналіз основних техніко-економічних показників Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», 2018-2021 рр., табл. 3. Аналіз ліквідності та платоспроможності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», 2018-2021 рр., табл. 4. Аналіз показників рентабельності підприємства 2018-2021 рр., %, табл. 5. Аналіз ділової активності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», 2018-2021 рр., табл. 6. Рис. 2.1. Графічний аналіз власного капіталу підприємства, 2018-2021 рр., тис. грн., табл. 7.

Динаміка складу та структури позикового капіталу Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» Яготинське для дітей», табл. 8. Оптимізація структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за критерієм приросту рентабельності власного капіталу, табл. 9. Оптимізація структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу, 10. Етапи реалізації інвестиційного проєкту у 2023 р.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Дем'яненко І.В		
II	Дем'яненко І.В		
III	Дем'яненко І.В		

7. Дата видачі завдання 29 вересня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломногопроекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	29.09.2022	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	09.11.2022	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	30.11.2022	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	21.12.2022	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	09.01.2023	
6	Попередній захист	17.01.2023	
7	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	24.01.2023	
8	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	30.01.2023	
9	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	02.02.2023	

Здобувачка _____ Котлярова М.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Дем'яненко І.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Котлярова М.А. Управління структурою капіталу підприємства.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню актуальних питань щодо управління структурою капіталу та її впливу на фінансово-господарську діяльність Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Кваліфікаційна робота складається: зі вступу, у якому обґрунтовано актуальність даного дослідження, мету та завдання, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому теоретичному розділі окреслено необхідність управління структурою капіталу та наведені методичні підходи щодо обчислення оптимальної питомої ваги власного та позикового капіталу.

У другому розділі проведено оцінювання фінансового стану Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та складу і структури капіталу.

Третій розділ присвячено пропозиціям щодо оптимізації структури капіталу досліджуваного підприємства та розробці інвестиційного проєкту щодо модернізації обладнання та випуску нового виду продукції.

Ключові слова: *капітал, структура капіталу, оптимізація структури капіталу, інвестиційний проєкт.*

SUMMARY

Kotliarova M.A. Management of the capital structure of the enterprise.

Master’s work for obtaining a master's degree in the specialty 072 Finance, banking and insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2023.

The qualification work is devoted to the solution of topical issues regarding the management of the capital structure and its impact on the financial and economic activity of the Branch of TDV "Yahotyns`kyy maslozavod" "Yahotyns`ke dlya ditey".

The qualification work consists of an introduction, which substantiates the relevance of this research, the goal and task, three sections, conclusions, a list of used sources and appendices.

In the first theoretical part, the necessity of managing the capital structure is outlined and methodological approaches are given for calculating the optimal specific weight of equity and loan capital.

In the second part, an assessment of the financial condition of the branch of TDV "Yahotyns`kyy maslozavod" "Yahotyns`ke dlya ditey" and the composition and structure of the capital was carried out.

The third part is devoted to proposals for optimizing the capital structure of the enterprise under study and development of an investment project for equipment modernization and production of a new type of product.

Keywords: *capital, capital structure, capital structure optimization, investment project***.**

ЗМІСТ

ВСТУП…… 6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА…… 9
1.1. Сутність капіталу та його структури у процесі провадження фінансово-господарської діяльності підприємства …….. 9
1.2. Класифікація капіталу підприємства за різними ознаками……. 15
1.3. Методичні аспекти оцінки щодо структури капіталу підприємства….. 19
Висновки до розділу 1…… 26
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА……..…….. 27
2.1. Історія розвитку та напрямки діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»…… 27
2.2. Аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства…… 35
2.3. Аналіз структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»…….. 41
Висновки до розділу 2…… 48
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ІСНУЮЧОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ФІЛІЇ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» «ЯГОТИНСЬКЕ ДЛЯ ДІТЕЙ»…… 50
3.1. Пропозиції щодо поліпшення структури капіталу досліджуваного підприємства…….. 50
3.2. Оптимізація структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»…….. 58
3.3. Обґрунтування інвестиційного проєкту, направленого на модернізацію обладнання підприємства…….. 63
Висновки до розділу 3…… 69
ВИСНОВКИ……..…… 71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….. 74
ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. У ринковому середовищі діяльність підприємств має першочергове значення, оскільки саме завдяки підприємствам формуються податкові надходження до бюджету, розвиваються міста та села, забезпечується благополуччя держави та суспільства.

У воєнний період провадження фінансово-господарської діяльності підприємств украй ускладнене через відкриту агресію РФ, тимчасову відсутність електроенергії, відтік трудових ресурсів за кордон. За таких умов першочергового значення набувають: ефективне використання існуючого капіталу підприємств та можливі шляхи його залучення.

За повноцінних умов функціонування підприємств є достатньо багато варіантів для формування капіталу підприємств. Так, власний капітал можна формувати за рахунок вкладів засновників та акціонерів, за рахунок капіталізації прибутку, за рахунок переоцінки та індексації основних засобів, тощо.

Не менш широкий спектр джерел формування позикового капіталу: банківські кредити. облігаційна позика, фінансовий лізинг, кредиторська заборгованість.

Управління структурою капіталу будь-якого підприємства відіграє украй важливе значення, а саме:

- впливає на оподаткування прибутку підприємств через дію податкового коректора;
- визначає рентабельність використання власного капіталу;
- має суттєвий вплив на формування ціни товару або послуги;
- характеризує дохід власників на вкладений капітал.

У своїх працях вітчизняні за зарубіжні фахівці приділяли значну увагу управлінню структурою капіталу. Серед їх числа можна виділити праці: Г. О. Швиданенко, Н.В. Шевчук, В.Г. Андрійчука, І.О. Бланка, О.М. Бондара,

О. Г. Мендрула, Р. Брейлі, С. Майєрса, А.А. Марченко, С.А. Галузинського та інших.

Утім проблематика ефективного управління структурою капіталу підприємств не втрачає своєї актуальності і залишається предметом дослідження науковців.

Мета дослідження полягає у обґрунтуванні оптимальної структури власного та позикового капіталу Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», що забезпечить ефективне ведення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Поставлена мета дала можливість сформувати **завдання дослідження**:

– дослідити сутність і роль капіталу підприємства у процесі провадження фінансово-господарської діяльності;

– здійснити класифікацію капіталу підприємства за різними ознаками;

– навести методичні аспекти оцінки структури капіталу підприємства;

– вивчити історію розвитку та напрямки діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;

– провести аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства;

– здійснити аналіз структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;

– надати пропозиції щодо поліпшення структури капіталу досліджуваного підприємства;

– провести оптимізацію структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;

– запропонувати інвестиційний проєкт, направлений на модернізацію обладнання підприємства.

Об’єктом дослідження є процес управління структурою капіталу підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретичні і прикладні аспекти управління структурою капіталу у існуючих ринкових умовах.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано методи індукції та дедукції, аналізу та синтезу, порівняння, групування за певними ознаками, встановлення часової шкали, оптимізації економічних рішень.

Інформаційна база. При підготовці роботи було використано статті науковців щодо управління структурою капіталу, монографії, підручники, посібники, звітність Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за чотири роки (2018-2021 рр.).

Практичне значення. Результати проведеного дослідження можуть бути використані Філією ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» при формуванні оптимальної структури власного та позикового капіталу, результати запропонованого інвестиційного проєкту можуть бути корисними при впровадженні нового виду продукції та модернізації обладнання.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність капіталу та його структури у процесі провадження фінансово-господарської діяльності підприємства

Підприємницьку діяльність суб'єкта господарювання забезпечує певне майно, щодо використання якого формуються вигоди та приймаються ризики з ним пов'язані.

Відповідно до Господарського кодексу України майно підприємства складають виробничі та невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається у балансі підприємства [10].

Джерелами формування майна підприємства є: грошові та матеріальні внески засновників; прибуток, отриманий від провадження усіх видів діяльності; доходи від цінних паперів; кредити банків та інших кредиторів; капітальні вкладення та дотації з бюджету; майно, придбане у інших суб'єктів господарювання, організацій та громадян у встановленому законодавством в порядку; інші джерела, які не заборонені законодавством України [10].

Аналіз майна (активів підприємства) тісно пов'язаний із поняттям «фінансування» – акумуляцією ресурсів (джерел фінансування) на фінансовому ринку та формуванням майна підприємства. В умовах ринкової економіки структура джерел формування майна (капіталу) є тим фактором, що безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства – його довгострокову платоспроможність (ліквідність), фінансову стійкість, ділову активність та рентабельність діяльності.

Роль капіталу підприємства можна розглядати у трьох аспектах:

1) як фінансові ресурси у грошовій формі;

2) як майно або сукупність коштів (ресурсів), вкладених у активи підприємства;

3) як запаси економічних благ, багатство.

Серед значного числа економістів переважним (базовим) є другий підхід: наявний капітал підприємство розміщує (вкладає) у різноманітні активи, сукупна вартість яких являє собою сукупний капітал [27]. При проведенні аналізу капіталу слід мати на увазі наступне: капітал підприємства є основним фактором виробництва; характеризує фінансові ресурси, що забезпечують отримання доходу; є основним джерелом благополуччя його власників та головним параметром ринкової вартості підприємства; динаміка капіталу – головний індикатор рівня ефективності господарської діяльності.

Саме тому керівництво підприємства має володіти інформацією щодо того, яким капіталом воно володіє, чи оптимальною є його структура, в якій сфері діяльності він буде використаний.

В історичному плані процес формування поняття «капітал» можна простежити, вивчаючи праці відомих економістів. Нині ж термін капітал, здебільшого, трактується як авансована вартість, яка в процесі свого руху приносить більшу вартість, тобто самозростає [38, с. 10-12]. Беручи до уваги, що капітал – це категорія, яка виражає не стільки технічні чи організаційні, скільки соціально-економічні відносини і, отже, капітал як такий може існувати лише за певних соціально-економічних умов, визначимо ці умови:

- високорозвинене товарне виробництво та обіг;
- наявність такої мотивації діяльності виробника, як особисте збагачення;
- зосередження в частини суб’єктів господарювання значної частки засобів виробництва, тобто певний ступінь концентрації виробництва і капіталу;
- відсутність власних засобів виробництва в частини суб’єктів господарювання, що змушує їх наймати.

Це трактування капіталу може бути визначене як соціально-економічне. Є також предметно-функціональний і грошовий підходи до визначення сутності капіталу. За предметно-функціональним підходом капітал розглядається як

сукупність засобів виробництва, які приносять прибуток власникові, а за грошовим підходом капітал – це вкладення, яке в майбутньому дасть змогу отримати прибуток.

На думку науковця [5, с. 12-18] основні цілі і характеристики капіталу представлені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Сутність капіталу як об’єкта управління [5, с. 12-18]

По-перше, капітал виступає об’єктом економічного управління. Не дивлячись на термінологічні розбіжності, капітал трактується як економічна категорія, що проявляється у сфері економічних відносин. Відповідно виступаючи носієм економічних характеристик являється об’єктом економічного управління на макро- і мікрорівні у любій системі.

По-друге, капітал як накопичена вартість характеризується як раніше накопичений запас уречевленої праці та економічних благ. Саме з цієї позиції він виступає як дискретна величина накопичена у суспільстві.

Капітал як накопичена цінність характеризується запасом основних засобів, нематеріальних активів, грошових коштів, у цій якості він виступає у формі запасів готової продукції.

По-третє, капітал виступає виробничим ресурсом. Використовуваний у процесі виробництва товарів і послуг капітал характеризується як фактор виробництва, під яким варто розуміти економічний ресурс, задіяний у економічному процесі і як такий, що має вплив на результати виробництва.

По-четверте, капітал являється інвестиційним ресурсом. Всі основні форми руху капіталу пов'язані із його інвестуванням, реінвестуванням або дезінвестуванням. Процес використання капіталу як реального інвестиційного ресурсу являє собою процес чистого капіталоутворення. Під цим терміном варто розуміти об'єкт валових інвестицій у певному часі зменшений на суму амортизаційних відрахувань. Капіталоутворення поліпшує процес виробничі можливості певних підприємств і нарощування виробничого потенціалу.

По-п'яте, капітал являється джерелом доходів. Здатність генерувати дохід є дуже важливою характеристикою капіталу. У яку б сферу діяльності не був направлений капітал, у сферу реального бізнесу чи фондовий ринок, від завжди здатен приносити дохід його власнику за умови ефективного його використання.

Дохід на вкладений капітал найчастіше виступає у формі процентного доходу і являється ефектом використання капіталу як інвестиційного ресурсу або фактора виробництва. Розмір доходу на капітал, отримуваного власниками, складає основу формування витрат на його залучення.

По-шосте, капітал виступає об'єктом тимчасової переваги. Процес використання капіталу напряму пов'язаний із фактором часу. При цьому економічна цінність нинішніх і майбутніх благ, пов'язаних із функціонуванням капіталу, для його власників буде різною. Економістами доведено, що теперішні блага цінуються вище ніж блага майбутні. Саме це явище і називається тимчасовою перевагою, суть якої полягає у тому, що при інших однакових умовах цінності майбутні цінуються менше, ніж існуючі. Для подолання даного

стереотипу варто спонукати власника капіталу відмовитись від певних благ нині задля вагомої винагороди у майбутньому.

Альтернативні форми тимчасової переваги виникають на всіх стадіях функціонування капіталу. Перед власниками капіталу завжди стоїть дилема вибору, пов'язана із особливістю його використання у часі.

По-сьоме, капітал може виступати об'єктом купівлі-продажу і формувати певний вид ринку – ринок капіталу, який характеризується попитом, ціною та пропозицією, а також певними суб'єктами ринкових відносин.

Пропозиція капіталу формує прагнення до його реалізації в економічному процесі як накопиченої вартості. Нереалізація накопиченого капіталу в економічному процесі формує витрати не використаних можливостей, що характеризують розмір втраченої вигоди при альтернативах його використання.

По-восьме, капітал виступає об'єктом власності і розпоряджання. Якщо раніше титул власності і права розпоряджатися капіталом належав одній і тій же людині, то й процесі економічного розвитку відбувся поділ на декількох осіб.

Капітал як об'єкт розпоряджання може виступати у всіх дозволених законодавством формах і видах його розпоряджання. Носієм права розпорядження капітал виступає, в основному, як інвестиційний ресурс і фактор виробництва.

По-дев'яте, капітал є носієм фактору ризику. Ризик являється дуже важливою характеристикою капіталу, пов'язаною із усіма формами конкретного його використання у економічному процесі. Використовуючи капітал як інвестиційний ресурс чи фактор виробництва у цілях отримання доходу, підприємець завжди повинен йти на економічні ризики, пов'язані зі зниженням або недоотриманням суми бажаного доходу, а також втратою вкладеного капіталу.

Рівень ризиковості напряму пов'язаний із рівнем доходності капіталу. Чим вищі очікування підприємців, тим вищий рівень ризику, і навпаки.

По-десяте, капітал виступає носієм факторі ліквідності, під якою розуміється здатність бути реалізованим за своєю реальною ринковою вартістю.

Дана характеристика капіталу забезпечує постійну можливість його реінвестування при настанні несприятливих економічних і інших умов його використання у певній сфері економічної діяльності.

Управління капіталом підприємства скероване на вирішення таких основних завдань [15]:

- формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямами використання;
- забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику;
- забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його дохідності;
- забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку;
- забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників;
- оптимізація обігу капіталу;
- забезпечення своєчасного реінвестування капіталу.

Не відкидаючи жодного з трактувань капіталу, нагромаджених науковою думкою за всю історію розвитку економічної теорії, слід наголосити на необхідності аналізу сутності капіталу в контексті соціально-економічних та історичних умов його саморозвитку.

В умовах ринкової економіки в Україні процеси, що пов'язані з вдосконаленням системи управління капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання.

Поняття «структура капіталу» носить неоднозначний дискусійний характер, та, здебільшого, зарубіжні та вітчизняні економісти визнають її як співвідношення власного і позикового капіталу [5, с. 12-18].

Початково поняття «структура капіталу» розглядалось як співвідношення власного і довгострокового позикового капіталу. Виходячи із такого трактування майже всі класичні теорії структури капіталу побудовані на дослідженні питомої ваги емітованих акцій (як власного капіталу) до облігацій (позикового капіталу). Такий підхід базується на виділенні тільки довгострокового (перманентного) капіталу.

На сучасному етапі значна частина економістів схиляються до думки, що варто враховувати всі складові власного капіталу, у тому числі і накопичені у процесі діяльності резерви і фонди, що можуть бути реінвестовані. У першу чергу йдеться про нерозподілений прибуток підприємства. Відповідно, і позиковий капітал повинен враховувати всі форми банківського кредиту, фінансового лізингу кредиторської заборгованості.

Структура капіталу відіграє важливу роль у формуванні ринкової вартості підприємства. Даний зв’язок можна простежити за допомогою використання показника середньозваженої вартості капіталу. Економічний механізм даного взаємозв’язку дозволяє використовувати у процесі управління структурою капіталу комплекс показників узгоджений системою критеріїв та методів. Використовуючи таку методику можна оптимізувати значення структури капіталу одночасно мінімізуючи значення середньозваженої вартості капіталу та максимізувати ринкову вартість підприємства.

1.2. Класифікація капіталу підприємства за різними ознаками

Капітал є джерелом формування майна підприємства та дає можливість для здійснення його діяльності. Тільки капітал має властивість приносити дохід.

Класифікація видів капіталу, що формується підприємством, подана в табл. 1.1 [27].

Таблиця 1.1

Класифікація видів капіталу за певними ознаками

Класифікаційні ознаки	Види капіталу
1	**2**
За напрямками джерел формування	- капітал власний (створений на підприємстві і йому належить) - капітал залучений (належить власникам, знаходиться у розпорядженні підприємства) - капітал позиковий (не належить підприємству та власникам, запозичується для розширення виробництва і диверсифікації діяльності)
За видом і формою у процесі кругообігу	- капітал грошовий (у вигляді грошей) - капітал виробничий (вкладений у виробничі активи) - капітал товарний (у формі товару)
За характером використання у господарському процесі	- працюючий капітал (приймає участь у формуванні доходів) - непрацюючий капітал (не приймає участь формуванні доходів)
У залежності від джерел походження коштів	- національний (вітчизняний) капітал - іноземний капітал
За ціллю використання	- капітал інвестиційний (у вигляді інвестицій капітальних і фінансових) - капітал інноваційний (для впровадження новацій на підприємстві)
За видом інвестування	- капітал фінансовий (у вигляді грошей) - капітал матеріальний (вкладений у активи) - капітал нематеріальний (вкладений в нематеріальні активи)
За способом випуску	- капітал зареєстрований (загальна номінальна вартість усіх акцій) - капітал оплачений (частина капіталу, оплаченого акціонерами товариства за придбані акції) - капітал неоплачений (частина випущеного капіталу, що ще не сплачена акціонерами за придбані акції)
За формою володіння	- капітал індивідуальний (належить фізичній особі) - капітал державний (належить по праву державі) - капітал корпоративний (утворюється на основі приватної. акціонерної власності) - капітал спільний (утворюється завдяки спільній власності) - капітал пайовий (належить підприємствам у формі товариств або партнерств)
За відповідністю нормам закону	- капітал легальний (утворений і функціонує у легальний спосіб) - капітал нелегальний (не оподатковується та не контролюється державою)
За характером використання власниками	- капітал споживаний (той, що споживається) (з часом втрачає функції капіталу) - капітал накопичуваний (з часом забезпечує приріст)
За перенесенням вартості	- капітал основний (переносить свою вартість на вироблений товар) - капітал оборотний (повністю переносить свою вартість на виготовлену продукцію)

Розглянемо більш детально окремі види капіталу, який залучається підприємством, відповідно до наведеної класифікації за основними ознаками.

Інвестори спрямовують капітал у підприємство на власний ризик, необмежений час та без обумовленої гарантії повернення авансованих коштів, тобто фактично передають право власності на капітал отримувачу та формують його власний капітал. Передаючи свої ресурси реципієнту, інвестор одночасно втрачає право власності на них і набуває права власності на інший актив-еквівалент – паї та частки в статутному капіталі.

Рух капіталу від інвесторів до споживачів надає обом сторонам певну економічну свободу дій. Інвестори погоджуються діяти в умовах невизначеності та нести ризик втрати авансованих коштів у разі їх непродуктивного використання, а отримувач – вільно використовувати ресурси у певних проектах. Первісні (засновницькі) вкладення ресурсів у статутний капітал, додаткові емісії, цільове фінансування спільних проектів слід трактувати як інвестиції капіталу у власний капітал підприємства. Отриманий капітал є основою для початку діяльності підприємства і гарантом його відносної незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

За формою надходження капіталу прийнято виділяти грошовий капітал (у грошовій формі), виробничий капітал (інвестований у виробничі активи), товарний капітал (у товарній формі). За даною ознакою поділ капіталу відбувається щодо надходження його на підприємство. Виокремити який один вид капіталу не можливо, зважаючи на той факт, що за певних обставин підприємству потрібен певний вид і у певній кількості.

За характером використання у господарському процесі існує працюючий капітал (приймає участь у формуванні доходів) та непрацюючий капітал (не приймає участь формуванні доходів). Другий вид капіталу може мати доволі високу вартість, проте не буде причетний до виробництва. Для господарюючих суб’єктів прикладом такого капіталу можуть бути основні засоби невиробничого характеру (дитячі садки, профілакторії, санаторії, бази відпочинку, авто на

утриманні підприємства). Непрацюючий капітал може носити соціально-економічне значення і сприяти відпочинку і потребам працівників.

У залежності від джерел походження коштів можна виділити національний (вітчизняний) капітал та іноземний капітал. Як національний, так і іноземний капітал можуть формуватися за рахунок інвестицій у становлення і розвиток підприємства. Якщо іноземний капітал бере участь у формуванні статутного капіталу, то підприємство, банківська чи страхова установа будуть засновані за участі іноземних інвесторів.

За метою використання можна використовувати інвестиційний капітал (використовується з метою збільшення підприємницьких можливостей). Даний вид капіталу передбачає вкладання у основні та оборотні активи підприємства. Це робить можливим розширення діяльності підприємства і диверсифікацію виробництва. Інноваційний капітал (використовується з метою реалізації інноваційного проекту), направлений на впровадження сучасних технологій і новацій у виробничий процес. Дані вкладання супроводжуються значним рівнем ризиковості, але при обґрунтованому підході мають вищий відсоток доходу на вкладений капітал.

За випуском та сплатою прийнято розрізняти номінальний (оголошений) капітал (встановлена засновниками в установчих документах сумарна вартість акцій компанії, що випускаються). Даний вид капіталу є первинним при створенні підприємства. Випущений капітал (частина номінального капіталу, на суму якої випущено акції для розподілу між акціонерами). У випадку створення акціонерного товариства перша приватна емісія акцій відбувається серед засновників товариства, які керуються засновницьким договором. Оплачений капітал – це частина випущеного капіталу, що оплачена акціонерами за придбані акції. Неоплачений капітал – це та частина випущеного капіталу, що не сплачена акціонерами за придбані акції і віднімається від загальної вартості власного капіталу товариства при оцінці його вартості.

За формою власності можна виділити наступні види капіталу: приватний (індивідуальний) капітал (належить приватній особі) і вкладається у розвиток

підприємства. Державний капітал (належить державі) і може бути вкладений у підприємство при реалізації державної програми чи державного замовлення. Корпоративний (акціонерний) капітал – це капітал, що утворюється на основі акціонерної форми власності. Із дрібного капіталу фізичних і юридичних осіб може бути сформовано значних розмірів акціонерний капітал. Спільний капітал – утворюється на основі спільної форми власності та пайовий капітал (належить партнерським підприємствам). Два останні види капіталу найчастіше формують товариства або партнерства, наприклад, товариства з обмеженою відповідальністю.

За відповідністю правовим нормам функціонування існує легальний капітал (контролюється суспільством і органами державного управління) та може бути безперешкодно використаний для власних цілей чи у виробничо-господарському процесі. Нелегальний капітал (не контролюється суспільством і органами державного управління). У всьому цивілізованому світі і в Україні йде боротьба із нелегальним капіталом, адже він може бути отриманий в обхід сплати податків або у кримінальний спосіб.

За характером використання власниками споживаний капітал – той, що використовується у процесі господарювання і змінює свою форму на товарну. Накопичуваний (реінвестований) капітал (з часом забезпечує приріст) і формується, найчастіше, із нерозподіленого прибутку.

За способом перенесення вартості слід виділяти основний капітал – переносить свою вартість на виготовлену продукцію поступово за рахунок амортизації та оборотний капітал – цілком переносить свою вартість на виготовлену продукцію у процесі виробництва.

1.3. Методичні аспекти оцінки щодо структури капіталу підприємства

Характерною особливістю капіталу є те, що як об’єкт фінансового управління, він виступає також об’єктом обліку та аналізу, а отже, існує тісний взаємозв’язок між управлінням капіталом, обліком і аналізом.

Застосування аналізу формування капіталу дозволяє визначити напрямки розміщення коштів, ступінь залежності підприємства від кредиторів, ефективність використання капіталу та забезпечити підтримання необхідного рівня ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання..

Кінцевою метою проведення аналізу формування капіталу є оцінка його руху, що є необхідною умовою для здійснення ефективної господарської діяльності, та визначення адекватності вибору шляхів її фінансування.

Наслідком проведення аналізу капіталу є визначення відповідності обраних форм фінансування та напрямків розміщення коштів стратегічним цілям підприємства. Отримані результати служать підґрунтям для здійснення якісного оперативного управління, фінансового планування та контролю.

Управління капіталом тісно пов'язане із правом володінням капіталом. Так, у сучасних економічних відносинах поняття власності на капітал і управління ним розділені. Найчастіше власники підприємств створюючи їх делегують свої права на управління висококваліфікованому менеджменту, а відповідно на управління їх капіталом.

Формування капіталу підприємства, а отже і забезпечення його структури – процес, який слід розглядати із двох позицій: з точки зору інвестора та самого підприємства. З позиції інвестора для визначення ефективності вкладення ресурсів у підприємство цілком достатньо оцінити термін повернення вкладених коштів та суми доходів від вкладених інвестицій. Однак, з позиції підприємства, для вивчення рівня відтворення капіталу застосування фінансових методів недостатньо. Тому необхідно застосувати комплексні методики аналізу формування капіталу.

У літературі існує безліч точок зору щодо питання системності та комплексності аналізу капіталу (табл.1.2).

Можна виділити шість основних етапів проведення системного аналізу капіталу:

1. Визначення цілей та особливостей проведення аналізу капіталу, виходячи із обгрунтованої необхідності.

2. Визначення методів і показників щодо проведення аналізу капіталу суб'єкта господарювання.

3. Зображення капіталу підприємства як комплексної системи оцінки.

4. Визначення ключових екзогенних і ендогенних факторів, що мають вплив на капітал підприємства.

5. Моделювання регулюючого впливу факторів на капітал підприємства.

6. Використання розробленої моделі у процесі провадження діяльносіті.

Вивчення процесу формування капіталу здійснюється шляхом оцінки та детального дослідження всієї сукупності джерел утворення капіталу підприємства, визначення структури та інших якісних показників формування капіталу і визначення його вартості.

Таблиця 1.2

Існуючі методики аналізу формування капіталу

Напрям аналізу	Послідовність аналізу
Аналіз за пасивами	Аналіз структури джерел формування капіталу підприємства Оцінка показників ринкової стійкості підприємства Аналіз джерел формування власного капіталу Аналіз власного оборотного капіталу Аналіз структури позикового капіталу Аналіз платоспроможності та прогноз фінансового стану (можливості банкрутства)
Аналіз за пасивами і активами	Аналіз джерел утворення майна підприємства Аналіз ліквідності та платоспроможності Аналіз фінансової стабільності Аналіз використання власного та позикового капіталу
Аналіз за пасивами, аналіз запасів	Аналіз структури пасивів Аналіз фінансової стійкості Аналіз платоспроможності та ліквідності Аналіз забезпеченості запасів джерелами їх формування.

Розглянуті підходи до розуміння суті капіталу дозволяють зробити висновок, що метою аналізу формування капіталу є вивчення стану та структури аналізованого об'єкту, тобто визначення джерел формування, оцінка виявлених у них змін з позиції впливу на фінансовий стан і ліквідність підприємства та обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансування його господарської діяльності.

Перед аналізом формування капіталу висуваються завдання, які дозволяють конкретизувати мету аналізу з урахуванням організаційних, інформаційних, технічних і методичних можливостей його проведення. Це:

- обґрунтування величини капіталу, що знаходиться в розпорядженні підприємства;
- оцінка забезпеченості підприємства оборотним капіталом для здійснення основної діяльності;
- вивчення структури капіталу та напрямків його використання;
- вивчення середньозваженої вартості капіталу, що використовується підприємством, та впливу чинників, що її визначають;
- визначення оптимальної структури капіталу, що використовується підприємством;
- обґрунтування потреби в капіталі в майбутніх періодах.

Аналіз формування і використання капіталу підприємства будується на оцінці показників фінансової стійкості. Розглянемо їх та наведемо розрахункові формули.

Коефіцієнт платоспроможності (автономії) (Кавт). Визначається відношенням власного капіталу до підсумку його балансу й показує питому вагу першого в загальній сумі капіталу. Саме даний коефіцієнт вказує у якій мірі обсяг використовуваних підприємством активів сформовано за рахунок власного капіталу і наскільки підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування.

$$Кавт = ВК / ВМ, \quad (1.1)$$

де ВК – власний капітал;

ВМ – вартість майна

Коефіцієнт фінансування (Кфін). Розраховується співвідношенням залучених і власних коштів та характеризує залежність підприємства від залучених ресурсів.

$$Кфін = ЗК / ВК, \quad (1.2)$$

де ЗК – залучений капітал;

ВК – власний капітал.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк). Показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, а яка – капіталізована. Іншими словами він показує яку частку займає власний капітал інвестований в оборотні активи, у загальній сумі власного капіталу, тобто яка частина власного капіталу знаходиться у швидкооборотній і високоліквідній його формі.

$$Кмвк = (ВК + ЗК – НА) / ВК, \quad (1.3)$$

де НА – необоротні активи;

ЗК – залучений капітал;

ВК – власний капітал.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Кз). Показує забезпеченість підприємства власними оборотними коштами.

$$Кз = Ва / ОА, \quad (1.4)$$

де Ва – власні оборотні активи;

ОА – оборотні активи.

Коефіцієнт трансформації активів (Ктр). Характеризує ефективність використання всіх наявних ресурсів незалежно від джерел їх залучення, тобто показує, скільки разів на рік (чи інший звітний період) здійснюється повний цикл виробництва та обігу, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна грошова одиниця активів.

$$Ктр = ЧД / А, \quad (1.5)$$

де ЧД – чиста виручка від реалізації продукції;

А – середній підсумок активу балансу.

Коефіцієнт стійкості економічного зростання (Ксез). Вказує на стабільність одержання прибутку, який залишається на підприємстві для його розвитку і створення резерву.

$$Ксез = (ЧП – ДА) / ВК, \quad (1.6)$$

де ЧП – чистий прибуток;

ДА – дивіденди, виплачені акціонерам.

ВК – власний капітал.

Показники ділової активності характеризують оборотність капіталу і вказують наскільки ефективно він використовується на підприємстві.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Квк). Показує ефективність використання підприємством власного капіталу підприємства, сформованого за рахунок коштів акціонерів і засновників. Визначається відношенням чистого доходу від реалізації товарів, робіт до власного капіталу.

$$Коа = ЧД / ВК, \quad (1.7)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції;

ВК – власний капітал.

Коефіцієнт оборотності основних засобів (Кооз). Вказує на ефективність використання основних засобів. Визначається відношенням чистого доходу від реалізації товарів, робіт, послуг до вартості основних засобів.

$$Кооз = ЧД / ОЗ, \quad (1.8)$$

де ОЗ – середньорічна залишкова сума основних засобів.

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції;

Показники рентабельності характеризують здатність капіталу генерувати прибуток у процесі фінансово-господарської діяльності і визначають загальну ефективність формування і використання капіталу підприємства.

Рентабельність активів (Ра). Показує ефективність використання активів підприємства й розраховується відношенням чистого прибутку до середньорічної вартості активів.

$$Ра = ЧП / А, \quad (1.9)$$

де А – середня величина активів;

ЧП – чистий прибуток.

Рентабельність власного капіталу (Рвк). Вказує на ефективність інвестування коштів, тобто який прибуток приносить кожна гривня, інвестована у підприємство, й розраховується співвідношенням чистого прибутку до власного капіталу.

$$Рвк = ЧП / ВК \quad (1.10)$$

де ВК – власний капітал;

ЧП – чистий прибуток.

Рентабельність позикового капіталу (Рпк). Вказує на ефективність позикових коштів, тобто який прибуток приносить кожна гривня, залучена підприємством, й розраховується співвідношенням чистого прибутку до позикового капіталу.

$$Рпк = ЧП / ПК \quad (1.11)$$

де ПК – позиковий капітал;

ЧП – чистий прибуток.

Показники рентабельності можуть розраховуватись за окремими елементами і формами позикового капіталу (банківський кредит, облігаційна позика, фінансовий лізинг).

Висновки до розділу 1

Визначення категорії «капітал» носить двоїстий характер. З одного боку він виступає як матеріальна субстанція, з іншого – як виробничі відносини. При цьому кошти, якими розпоряджається підприємство, виступають в ролі капіталу лише у випадку, коли вони виявляють свою здатність відшкодовувати свою первинну вартість та приносити дохід.

Особливим аспектом існування капіталу є приватна власність. Економічні категорії капіталу та приватної власності зачіпають соціальні та етичні аспекти рівності, тому вони завжди виступали предметом дискусій.

Оптимально характеризує капітал підприємства – баланс. Бухгалтерський баланс – це такий спосіб повідомлення про стан капіталу підприємства, при якому з одного боку – відображається його вияв на всіх стадіях кругообороту, а з іншого – джерела його формування.

Пасив балансу містить інформацію про джерела формування капіталу, який використовувало підприємство на дату складання звіту, а актив – про напрямки його розміщення.

У даному розділі запропоновано комплексну класифікацію капіталу підприємства за різними ознаками, які проявляються при ведені фінансово-господарської діяльності.

Визначено показники, за якими варто оцінювати ефективність використання капіталу підприємства. До числа таких показників варто відносити показники фінансової стійкості та окремі показники ділової активності і рентабельності.

РОЗДІЛ 2
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Історія розвитку та напрямки діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» – це завод, що збудований за унікальною технологією, оснащений сучасним, передовим обладнанням і випускає продукцію для дітей віком від пів року.

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» заснована у 2012 році. Починаючи з того часу була розроблена торгова марка «Яготинське для дітей». Завод оснащений сучасним, інноваційним обладнанням закритого циклу з Болгарії, Ізраїлю, Італії, Німеччини, Тайваню та Швеції. Дане обладнання виключає контакт людини із молочною продукцією, що випускається. За десять років свого існування Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» міцно утримується на лідируючих місцях на ринку, завоювавши значну його частку у сегменті дитячого молочного харчування.

Дане підприємство територіально знаходиться у с. Згурівка Київської області, поряд з Яготинським маслозаводом, який вже понад 60 років виготовляє молочну продукцію, знану і шановану в Україні та за її межами

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» входить до корпорації «Молочний Альянс» для виробництва молочної продукції, котрий використовує роками напрацьовані та перевірені технології щодо виробництва кисло-молочної продукції. Дитяче молочне харчування Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» воготовляється за рецептами, наближеними до грудного молока і є його замінником при годуванні дітей.

У процесі виробництва дитячого харчування ТМ «Яготинське для дітей» використовується натуральне коров’яче молоко найвищої якості та натуральні

наповнювачі: овочеві, фруктові та ягідні. Процес виробництва харчування для дітей відбувається без використання генно-модифікованих продуктів, згущувачів, харчо-смакових добавок та цукру. Заміною цукру у дитячому харчуванні виступає виключно фруктоза у помірних дозах. Вся сировина, яка поступає на завод проходить високотехнологічну перевірку.

Продукція, що випускається Філією ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» сертифікована у відповідності до державних стандартів якості: ДСТУ ISO 22000:2007 та ДСТУ ISO 9001:2015.

Філія не являється юридичною особою.

Досліджуване підприємство є відокремленим структурним підрозділом ТДВ «Яготинський маслозавод » діє від його імені та в його інтересах.

Філією ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» відкрито поточні та валютні рахунки у банківських установах для процесу зарахування і сплати коштів при веденні фінансово-господарської діяльності. Дане підприємство також має штампи, фірмові бланки, товарні знаки, печатку, зразки які затверджуються головою правління товариства та знаки обслуговування.

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» у своїй діяльності керується діючим законодавством України, статутом товариства та положенням про філію.

Філія має право від імені товариства укладати угоди у межах наданих товариством повноважень та на підставі довіреності, яка видається директору Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». Крім того, дане підприємство набуває майнові та особисті немайнові права та несе певні обов’язки. Філія має право виступати у судах загальної юрисдикції та спеціалізованих місцевих, апеляційних судах, вищих загальних та господарських судах та Верховному суді України.

Філія має баланс, який виступає виключною складовою частиною зведеного балансу ТДВ «Яготинський маслозавод». Філія складає бухгалтерську звітність.

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» є платником податків на загальній системі оподаткування, інших податкових платежів і зборів

відповідно до чинного законодавства держави України.

Переліком визначаються відокремлені структурні підрозділи товариства, які можуть бути у підпорядкуванні Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за виробничої та адміністративної необхідності

Дані відділення надають всю необхідну статистичну і бухгалтерську та фінансову звітність погоджену із термінами згідно діючого законодавства.

Умови оплати праці працівників Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» установлено у відповідності до тарифних розрядів та посадових окладів, визначених товариством.

У великих торгівельних мережах України, таких як: «Фуршет», «Фреш», «Сільпо», «Новус», «Метро», «Караван», «Еко-Маркет», «Велика Кишеня», «Варус», «АТБ-маркет» та інших пропонується до продажу продукція компанії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Успішність функціонування підприємства багато у чому залежить від розуміння ментальності, смакових якостей та вподобань споживачів. Так, на досліджуваному підприємстві постійно вивчається попит споживачів, проводяться дослідження щодо сегменту ринку. який займає підприємство, доцільність обраної ціни продукції.

Підприємство враховує дію екзогенних чинників, які чинять постійний вплив на діяльність Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»:

– воєнний стан та відкрита агресія РФ щодо українського народу;
– скорочення купівельної спроможності населення;
– зменшення кількості споживачів продукції із значними міграційними процесами, що відбуваються за останній рік;
– зменшення курсу національної валюти по відношенню до дол. США та євро;
– падіння ВВП;
– нарощування дефіциту державного та місцевих бюджетів;
– перебої із електропостачанням та їх вплив на виробничий процес;
– ускладнене транспортування сировини та порушення логістичних зв’язків.

Тож, виходячи із вищеперерахованого можемо прийти до висновку, що філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» турбується про своїх споживачів та враховує дію впливу не тільки зовнішніх факторів, але і внутрішніх при плануванні своєї діяльності.

Важливим є проведення техніко-економічного аналізу діяльності досліджуваного підприємства. Аналіз основних техніко-економічних показників Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» полягає у комплексному дослідженні розвитку суб'єкта господарювання та його відокремлених структурних підрозділів з метою найповнішого використання його фінансово-економічного потенціалу. Він ґрунтується на повній економічній інформації, яка регламентується інформацією спеціальних обстежень всіх видів діяльності підприємства та його підрозділів.

Внутрішній аналіз, під час якого використовується весь комплекс економічної інформації, дає змогу оперативно управляти господарськими процесами, вдосконаленням організації виробництва і праці, підвищенням конкурентоспроможності продукції і використанням виробничо-фінансових ресурсів.

На відміну від зовнішнього аналізу тут можна використовувати систему показників, які забезпечують управління проміжними і кінцевими результатами діяльності, показники, які враховують специфіку основного і допоміжного виробництв та деталізовані за місцем і часом проведення господарських процесів.

При проведенні внутрішнього аналізу повніше проявляються зв'язки між економікою та технікою і технологією виробництва, соціальною сферою. Саме цей вид аналізу, найчастіше, називають техніко-економічним.

Найголовніший практичний результат даного аналізу – виявити та обґрунтувати можливості мобілізації внутрішніх резервів економічного зростання.

Проведемо аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та відобразимо результати аналізу в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз основних техніко-економічних показників Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», 2018-2021 рр.

Показники	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення				Темп зростання (зниження), %			
					2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	3201672	3495741	3166323	3103661	294069,0	-329418	-62662,0	-98011,0	109,2	90,6	98,0	96,9
Чисельність промислово-виробничого персоналу, осіб	970	948	930	901	-22,0	-18,0	-29,0	-69,0	97,7	98,1	96,9	92,9
Фонд оплати праці, тис. грн	109285	147942	163734	168573	38657,0	15792,0	4839,0	59288,0	135,4	110,7	103,0	154,3
Продуктивність праці на одного працівника ПВП, тис. грн./особу	3300,7	3687,5	3404,6	3444,7	386,8	-282,8	40,0	144,0	111,7	92,3	101,2	104,4
Середньорічна оплата праці, тис. грн/особу	112,7	156,1	176,1	187,1	43,4	20,0	11,0	74,4	138,5	112,8	106,3	166,1
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	248504	526201	644512	753695	277697,0	118310,5	109183,5	505191,0	211,7	122,5	116,9	303,3
Фондовіддача, грн/грн	12,9	6,6	4,9	4,1	-6,2	-1,7	-0,8	-8,8	51,6	73,9	83,8	32,0
Середньорічні залишки обігових коштів, тис. грн	425871	904067	991920	1084744	478196,5	87852,5	92824,0	658873,0	212,3	109,7	109,4	254,7
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, об.	7,52	3,87	3,19	2,86	-3,7	-0,7	-0,3	-4,7				38,1
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	608975	1287529	1453257	1562013	678554,0	165727,5	108756,0	953037,5	211,4	112,9	107,5	256,5
Власний капітал, тис. грн	454715	528350	592784	529401	73635,0	64434,0	-63383,0	74686,0	116,2	112,2	89,3	116,4
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	2342351	2566752	2657868	2784504	224401,0	91116,0	126636,0	442153,0	109,6	103,5	104,8	118,9

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
В т.ч. прямі матеріальні витрати, тис. грн	1944364	2068674	2208944	2237345	124310,0	140270,0	28401,0	292981,0	106,4	106,8	101,3	115,1
Частка прямих матеріальних витрат в собівартості, %	83,0	80,6	83,1	80,3	-2,4	2,5	-2,8	-2,7				
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн	0,73	0,73	0,84	0,90	0,0	0,1	0,1	0,2	100,4	114,3	106,9	122,6
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	859321	928989	508455	319157	69668,0	-420534	-189298	-540164,0	108,1	54,7	62,8	37,1
Прибуток (збиток) від основної діяльності, тис. грн.	367868	297379	223338	20788	-70489,0	-74041,0	-202550	-347080,0	80,8	75,1	9,3	5,7
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	253709	184741	129547	-63319	-68968,0	-55194,0	-192866	-317028,0	72,8	70,1	-48,9	-25,0

Аналізуючи дані табл. 2.1 можна зробити наступні висновки. Важливими характеристиками зміни кількості працівників є відносне скорочення приросту кількості працюючих до зростання обсягу виробництва. Дана позитивна тенденція спостерігалась у 2019 р. Обсяг чистого доходу зріс на 109,2%, а скорочення працюючих становило 97,7%. Проте, у 2020-2021 рр. помітним було як скорочення доходу від реалізації продукції, так і скорочення працівників. Перший показник скоротився до 90,6% та 98%, а другий до 98,1% та 96,9%, відповідно. Дана динаміка є негативною, та не компенсує скорочення працівників з метою нарощування виробництва.

Наступним кроком можемо проаналізувати фонд оплати праці робітників, оскільки за даними ф.2, Звіт про фінансові результати, відображено лише витрати на оплату праці у складі операційних витрат. Так, даний показник на підприємстві нарощувався і на кінець 2021 р. становив 168573 тис. грн. Дану тенденцію можна характеризувати позитивно, оскільки оплата праці визначається як цінність товару «робоча сила», а її величина формується під впливом ринкових факторів та соціальної орієнтації заробітної плати.

Середньорічна вартість основних фондів зростала у 2018-2021 рр. і на кінець періоду становила 303,3% від початку. На обсяг та структуру основних фондів впливає:

- характер та особливості процесу виробництва;
- тип виробництва;
- технологія, рівень спеціалізації, кооперування;
- методи організації виробництва.

Визначаючи економічну ефективність основних засобів, варто використовувати показник фондовіддачі, що визначається співвідношенням чистого доходу до вартості основних фондів. Так, за результатами даний показник зріс у 2019 р. до 6,6 грн., однак скоротився у 2020-2021 р. до 4,9 та 4,1 грн., відповідно. Дата тенденція є негативною і пов’язана із скорочення виробництва і реалізації продукції та зростанням вартості середньорічних основних фондів.

Середньорічні залишки обігових коштів значно зросли у 2018-2021 рр. Так, якщо на початок періоду їх вартість становила 425871 тис. грн., то на кінець 1084744 тис. грн. Виходячи із того, що обсяг реалізованої продукції у 2020-2021 рр. скорочувався, то можна стверджувати про нарощування значного обсягу дебіторської заборгованості у складі оборотних активів.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів характеризує кількість річних обертів оборотних активів. Даний показник мав негативну динаміку та скоротився із 7,52 об. у 2018 р. до 2,86 об. у 2021 р. Це є свідченням вкладання значних фінансових ресурсів у запаси та значні кошти не повернуті дебіторами.

Важливим показником аналізу виступають витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції. Так, собівартість реалізованої продукції зростала і у 2021 р. становила 2784504 тис. грн., що демонструє зростання до 118,9%. Інформативним показником витрат є витрати на 1 гривну реалізованої продукції. Даний показник зріс із 0,73 грн. у 2018 р. до 0,9 грн. у 2021 р. Дана обставина свідчить про значне скорочення прибутковості і як результат збитковість підприємства у 2021 р.

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» була прибуткова і рентабельна до 2021 р., проте у даний період часу отримавши збиток у розмірі 63319 тис. грн. стала менш результативною. Керівництву підприємства слід звернути увагу на скорочення витрат і нарощування прибутковості.

2.2. Аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства

Аналіз фінансового стану – це комплекс дій щодо вивчення й аналізу результатів фінансово-господарської діяльності організацій, підприємств, фірм з метою визначення ступеня ефективності використання основних фондів і оборотних коштів для реалізації програм (статутних завдань) організацій, установ, виявлення можливих недоліків, порушень, невикористаних резервів підвищення результативності діяльності.

Основними завданнями аналізу фінансового стану є:

– дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;

– об’єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;

– аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;

– визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Дані для розрахунків взято з Балансу (форма 1) та Звіту про фінансові результати (форма 2) ТДВ «Яготинський маслозавод», що складає консолідовану звітність, яка мітить дані Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Ліквідність – це здатність підприємства розраховуватися за своїми поточними зобов’язаннями шляхом перетворення активів на гроші. Ліквідність розглядають з двох позицій: 1) як час, необхідний для продажу активу; 2) як суму, одержану від продажу активу.

Проведемо аналіз ліквідності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз ліквідності та платоспроможності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», 2018-2021 рр.

Найменування показника	Норматив	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
						2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,055	0,032	0,014	0,040	-0,024	-0,018	0,026	-0,016
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності	0,6 – 0,8	1,23	1,39	1,14	1,22	0,16	-0,25	0,08	-0,01
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,0 – 2,0	1,42	1,57	1,36	1,43	0,15	-0,21	0,07	0,01
Коефіцієнт «ціни» ліквідації	1≤	1,60	1,64	1,62	1,51	0,04	-0,02	-0,11	-0,09

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт перспективної платоспроможності	-	0,20	0,23	0,20	0,22	0,03	-0,04	0,02	0,02
Коефіцієнт заборгованості	<0,38	0,13	0,16	0,13	0,16	0,03	-0,03	0,03	0,02
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	-	1,18	1,36	1,13	1,18	0,18	-0,24	0,05	0,00
Коефіцієнт ліквідності запасів	-	0,19	0,18	0,22	0,21	-0,01	0,04	-0,01	0,02
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	-	0,56	0,50	0,61	0,42	-0,06	0,11	-0,19	-0,14
Загальний показник платоспроможності	-	0,77	0,81	0,70	0,82	-0,03	-0,11	0,13	0,05

Аналіз ліквідності досліджуваного підприємства (табл. 2.2) дає змогу зробити наступні висновки. Коефіцієнт абсолютної ліквідності упродовж 2018-2021 р. не відповідає нормативному значенню і є значно нижчим за нього. Так, він коливається у межах 0,05-0,04, що є низьким значенням. Один з варіантів підвищення коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємства є збільшення грошових коштів, що в свою чергу збільшить його значення. Це дозволить підприємству брати позики в банку для фінансування поточної діяльності. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації та здачі в оренду виробничих фондів.

Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності є вищим за нормативне значення, що свідчить про значний розмір сформованої дебіторської заборгованості. Так, підприємству слід запровадити політику управління дебіторською заборгованістю. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) є у межах нормативного значення і коливається від 1,42 до 1,43, у 2018-2021 рр., відповідно.

Коефіцієнт заборгованості вказує на співвідношення довгострокових зобов'язань до валюти балансу. Нормативне значення за вказаним коефіцієнтом менше 0,38 і воно виконується (0,13 – 0,16 у 2018-2021 рр.). Дана обставина

пояснюється незначним розміром довгострокових кредитних ресурсів у валюті балансу.

Рентабельність – це інтегральний показник, що відображає ефективність роботи підприємства, що націлене на отримання прибутку у короткостроковій перспективі і який вказує на якість управлінських рішень, що стосуються фінансової, операційної та інвестиційної діяльності підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз показників рентабельності підприємства 2018-2021 рр., %

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Рентабельність активів	41,66	14,35	8,91	-4,05	-27,31	-5,43	-12,97	-45,72
Рентабельність власного капіталу	111,59	37,58	23,11	-11,28	-74,01	-14,47	-34,39	-122,88
Рентабельність сукупного капіталу	60,41	23,10	15,37	1,33	-37,31	-7,73	-14,04	-59,08
Рентабельність продажу	7,92	5,28	4,09	-2,04	-2,64	-1,19	-6,13	-9,96
Рентабельність реалізованої продукції	10,83	7,20	4,87	-2,27	-3,63	-2,32	-7,15	-13,11
Рентабельність оборотних активів	59,57	20,43	13,06	-5,84	-39,14	-7,37	-18,90	-65,41
Рентабельність виробничих ресурсів	126,75	45,78	25,46	-10,61	-80,96	-20,33	-36,06	-137,35
Рентабельність витрат	10,02	6,49	4,86	-2,33	-3,54	-1,62	-7,19	-12,35
Рентабельність основних засобів	175,59	62,76	34,79	-14,69	-112,83	-27,97	-49,48	-190,27

З табл. 2.3 видно, що ефективність діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» протягом аналізованого періоду скоротилась. Рентабельність продукції за чистим прибутком у 2018 р. становила 10,83%, а у 2021 р. дорівнювала від’ємному значенню, що свідчить про те, що на 1 гривню собівартості реалізованої продукції не було отримано чистого прибутку, тобто діяльність була збитковою.

Валова рентабельність продажу свідчить про зниження ефективності продажу продукції Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Скорочення показників рентабельності у 2021 р. є яскравим сигналом для підприємства щодо необхідності пошуку напрямів скорочення витрат і нарощування прибутковості. Як один із можливих варіантів може стати

впровадження інвестиційного проєкту, запропонованого Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» у п. 3.3 даної кваліфікаційної роботи.

Фінансова стійкість підприємства – це група показників. які комплексно характеризують формування фінансових ресурсів підприємства як власних так і позикових. Чим більше у своїй діяльності підприємство використовує позикових фінансових ресурсів, тим його залежність щодо вимог кредиторів стає більшою. Основними показниками, за якими можна оцінити фінансову стійкість підприємства є: коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами, коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів, коефіцієнт мобільності, індекс постійного активу, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової залежності. Дослідимо показники фінансової стійкості та розмістимо дані до аналітичної табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз відносних показників фінансової стійкості, 2018-2021 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення				Рекомендоване значення
					2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,10	0,13	0,07	0,08	0,03	-0,06	0,02	-0,02	>0,5
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,00	0,26	0,27	0,11	0,26	0,01	-0,17	0,11	Збільшення
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,00	0,22	0,28	0,26	0,22	0,06	-0,02	0,26	Зменшення
Коефіцієнт мобільності	2,33	2,39	1,97	2,64	0,06	-0,42	0,67	0,31	>0,5
Індекс постійного активу	0,81	0,76	0,88	0,82	-0,05	0,12	-0,06	0,01	Зменшення
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,37	0,39	0,38	0,34	0,02	-0,01	-0,05	-0,04	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	2,68	2,57	2,61	2,97	-0,11	0,05	0,36	0,30	<2,0
Коефіцієнт фінансового ризику	1,68	1,68	1,61	1,97	0,00	-0,06	0,36	0,30	<0,2
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,63	0,61	0,62	0,66	-0,02	0,01	0,05	0,04	<1,0
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,60	0,60	0,62	0,51	0,00	0,02	-0,11	-0,09	>1,0
Коефіцієнт заборгованості	1,68	1,68	1,61	1,97	0,00	-0,06	0,36	0,30	<1,0
Коефіцієнт інвестування	1,57	1,76	1,33	1,27	0,19	-0,43	-0,06	-0,30	-

З табл. 2.4 видно, що структура капіталу в цілому погіршилася, так Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» має вищий середнього рівень залежності від кредиторів.

Так, негативну динаміку має коефіцієнт фінансової стійкості, це свідчить про зменшення цієї характеристики підприємства, та значення показника свідчить про переважання позикового капіталу в структурі пасивів. Зростання коефіцієнтів фінансової стабільності та автономії свідчить про збільшення незалежності підприємства, яке сталося за рахунок власного капіталу.

Значення коефіцієнта незалежності свідчить про те, що у 2018 році власний капітал Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» становив 37% від загального капіталу, у 2021 році – 34%. Це значення нижче рекомендованого нормативу, та в цілому зменшення даного коефіцієнту є негативним явищем.

Коефіцієнти фінансового ризику і фінансової залежності відповідно зросли протягом періоду, що вказує на збільшення фінансового ризику неплатоспроможності внаслідок зростання ступеня залежності від кредиторів.

Оцінка ділової активності передбачає визначення результатів діяльності господарюючого суб'єкта через застосування комплексної оцінки ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, які формують оптимальні співвідношення темпів росту й основних показників, а також обумовлюють проміжні й кінцеві результати діяльності.

Оскільки результати аналізу ділової активності є підґрунтям та вагомою складовою в процесі розробки заходів щодо забезпечення результативної діяльності суб’єкта господарювання, доцільно при оцінці його стану виділити рівні ділової активності та притаманні їм виробничо-господарські ситуації, що зумовлюють певні результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

Показники ділової активності досліджено та розміщено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз ділової активності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», 2018-2021 рр.

Найменування показника	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення, +/-			
					2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Коефіцієнт оборотності активів, об.	3,76	3,66	3,08	2,72	-0,10	-0,57	-0,36	-1,04
Період одного обороту оборотних активів, дн.	97,10	99,86	118,44	134,31	2,76	18,58	15,87	37,21
Коефіцієнт оборотності обігових фондів, об.	4,33	4,12	3,68	3,19	-0,21	-0,43	-0,49	-1,14
Період одного обороту обігових фондів, дн.	84,27	88,66	99,11	114,33	4,39	10,45	15,21	30,06
Коефіцієнт оборотності запасів, об.	28,75	32,69	19,05	18,74	3,94	-13,64	-0,31	-10,02
Період одного обороту запасів, дн.	12,69	11,16	19,16	19,48	-1,53	8,00	0,32	6,79
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, об.	4,53	4,21	3,73	3,30	-0,32	-0,49	-0,43	-1,23
Період погашення дебіторської заборгованості, дн.	80,49	86,65	97,94	110,60	6,16	11,29	12,66	30,11
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, об.	8,15	8,50	6,15	7,87	0,34	-2,35	1,72	-0,29
Період погашення кредиторської заборгованості, дн.	44,76	42,95	59,35	46,41	-1,81	16,40	-12,94	1,65
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, об.	7,04	6,62	5,34	5,86	-0,42	-1,27	0,52	-1,18

За даними табл. 2.5 можемо констатувати, що коефіцієнт оборотності активів Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» має стабільну тенденцію до зменшення (2018 р. – 3,76, 2019 р. – 3,66, 2020 р. – 3,08, 2021 р. – 2,72). Даний коефіцієнт є одним із найважливіших показників ефективності використання капіталу і вказує на швидкість його переходу зі стадії виробничих запасів у готову продукцію та швидкість перетворення продукції у безпосередньо грошову форму. Враховуючи це можна стверджувати, що така

динаміка свідчить про неефективність використання активів на досліджуваному підприємстві.

Оборотні активи підприємства за звітній період (2021р.) здійснюють 2,72 обороти. Слід також відмітити, що впродовж трьох років даний показник має негативну динаміку.

Оборотність запасів на підприємстві становила у 2018 р. 28,75 оберти, а у 2021 р. – 18,74 оберти. Тривалість одного обороту запасів та витрат у коливалась від 12,69 до 19,48 дня, що є негативною зростаючою тенденцією.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на виробництві в динаміці знижується із 4,53 у 2018 р. до 3,3 у 2021р. При цьому спостерігається значне зростання тривалості обороту. Так, у 2018 р. тривалість обороту дебіторської заборгованості на підприємстві становила 80 днів, у 2021р. – 110 днів.

Аналогічна тенденція спостерігається і з коефіцієнтом кредиторської заборгованості. Зменшення значення коефіцієнта 8,15 в 2018 р., 7,87 у 2021році, свідчить про зменшення швидкості погашення заборгованості підприємством. Так, середній термін повернення боргів (за винятком зобов'язань перед банками) на філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» у 2019 році становив 42,95 дні, у 2021 р., підприємство могло повернути свої борги за 46,41 днів.

2.3. Аналіз структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Фінансовою основою та безпекою діяльності підприємства виступає власний капітал підприємства, який існує у агрегованому вигляді у таких формах:

- статутний капітал;
- резервний капітал;
- рефінансований капітал.

При створенні підприємства внесками до статутного капіталу можуть виступати: кошти, матеріальні і нематеріальні цінності. У момент передачі активів у вигляді внесків до статутного капіталу право власності на них переходить до господарюючого суб’єкта, іншими словами акціонери втрачають речові права на ці об’єкти і їм уже належить частина майна, яке сформувало товариство у процесі своєї діяльності.

Формування статутного капіталу може супроводжуватись формуванням додаткових джерел коштів – емісійного доходу. Дане джерело виникає тоді, коли в процесі емісії акцій продаються за ціною вищою за номінал і при отриманні цих сум вони зараховуються до додаткового капіталу.

Сутність власного капіталу підприємства розкривається через його функції:

1. Заснування та введення в дію. Статутний капітал є основою для створення нового суб'єкта господарювання.

2. Забезпечення кредитоспроможності, відповідальність та гарантії. Статутний капітал є певною гарантією повернення коштів для кредиторів. Чим він більший, тим більших збитків може зазнати підприємство без загрози інтересам кредиторів та тим вищою є його кредитоспроможність.

3. Забезпечення життєдіяльності підприємства. Підприємство є краще захищеним від впливу загрозливих факторів в разі, коли власний капітал збільшується. По-перше, це є свідченням зростання рентабельності власного капіталу. а відтак і добробуту власників та акціонерів. По-друге, це дає можливість не залучати позикові ресурси, а реінвестувати прибуток підприємства у наступному періоді.

Власний капітал є більш дорогим джерелом фінансування підприємства порівняно із позиковим капіталом. Дана обставина пояснюється терміном його використання, а він є необмеженим, якщо інше не вказано у статуті підприємства та рівнем ризику. Зважаючи на тривалість його використання рівень ризику підвищується, а отже. даний ресурс зростає у ціні.

Проведемо аналіз складу та структури власного капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2021 рр. та відобразимо результати у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки складу та структури власного капіталу

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення, +/-			
					2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018
Власний капітал - разом	454715,00	528350,00	592784,00	529401,00	73635,00	64434,00	-63383,0	74686,00
у % до підсумку	100,00	100,00	100,00	100,00				
у тому числі:								
Зареєстрований капітал	3797,00	3797,00	3797,00	3797,00	0,00	0,00	0,00	0,00
у % до підсумку	0,84	0,72	0,64	0,72	-0,12	-0,08	0,08	-0,12
Резервний капітал	0,00	0,00	1528,00	1528,00	0,00	1528,00	0,00	1528,00
у % до підсумку	0,00	0,00	0,26	0,29	0,00	0,26	0,03	0,29
Нерозподілений прибуток	450918,00	524553,00	587459,00	524076,00	73635,00	62906,00	-63383,0	73158,00
у % до підсумку	99,16	99,28	99,10	98,99	0,12	-0,18	-0,11	-0,17

Аналіз власного капіталу Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», наведений у табл. 2.6, дав змогу зробити наступні висновки:

– власний капітал підприємства за досліджуваний період зріс на 74686 тис. грн. і склав 529401 тис. грн. у 2021 р.;

– головний чином, власний капітал підприємства зростав за рахунок нерозподіленого прибутку. Так, даний показник зріс з 450918 тис. грн. у 2018 р. до 524076 тис. грн. у 2021 р., що свідчить про значний розмір реінвестованого прибутку;

– у 2020 р. вперше за досліджуваний період підприємство сформувало резервний капітал, у розмірі 1528 тис. грн., і він залишився незмінним у 2021 р. Дану обставину можна характеризувати з позитивної сторони – це говорить про те, що підприємство опікується можливим настанням ризиків і непередбачуваних подій. Так, це абсолютно було виправдано у період пандемії CoronaVirus-19 та

залишається актуальним у 2022 р. за часів неспровокованої російської агресії проти українського народу.

Проведемо графічний аналіз власного капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2021 рр. та відобразимо результати на рис. 2.1.

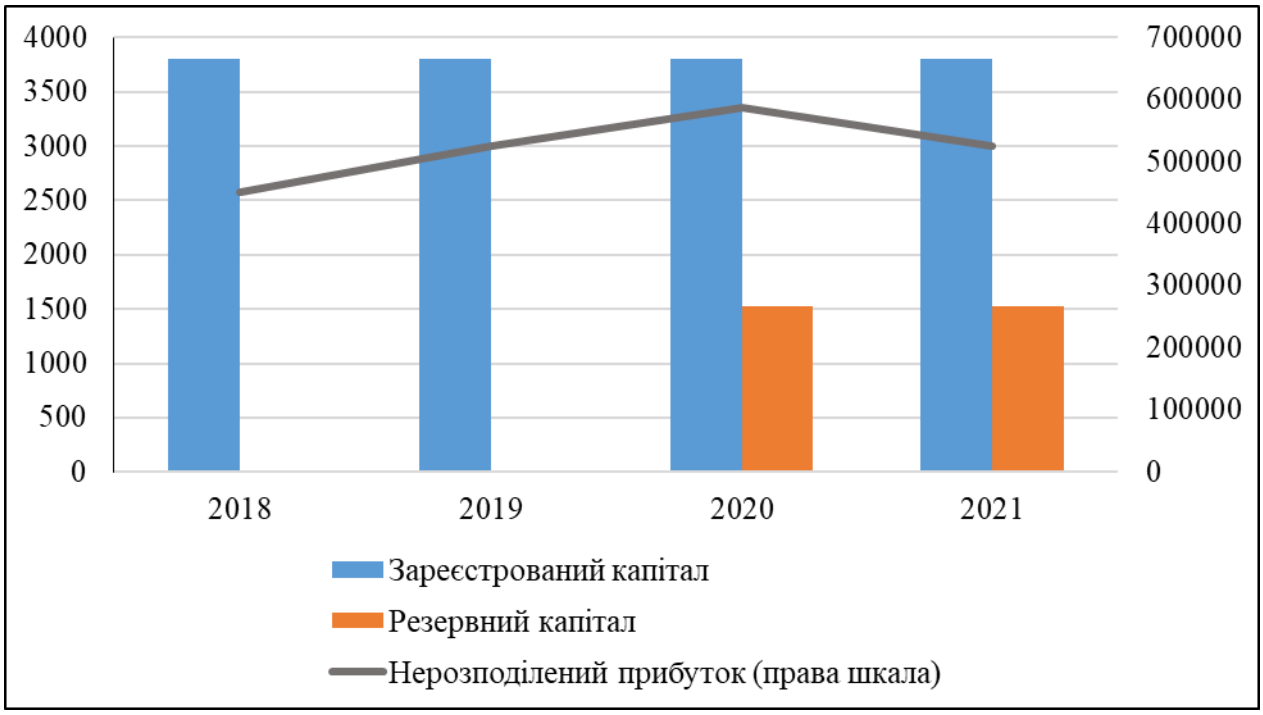

Рис. 2.1. Графічний аналіз власного капіталу підприємства, 2018-2021 рр., тис. грн.

На рис. 2.1 гарно візуалізується формування власного капіталу досліджуваного підприємства. Так, зареєстрований капітал учасниками товариства не змінюється упродовж досліджуваного періоду і становить 3797 тис. грн.

Резервний капітал було сформовано підприємством у 2020 р. вперше, він теж залишається без змін і становить 40% від статутного капіталу. Такі дії підприємства є доцільними в умовах економічної нестабільності.

Нерозподілений прибуток формується наростаючим підсумком і до 2020 р. має зростаючу тенденцію, а після цього спадає і становить 524076 тис. грн.

Варто приділити увагу формуванню і використанню позикового капіталу підприємства. Поняття позиковий капітал значно ширше, ніж фінансові форми

позик, а окремі їх види залучення проводяться на безкоштовній основі. Тому, платність – не є універсальною ознакою позикового капіталу.

Як економічна категорія, позиковий капітал – це сукупність боргових фінансових відносин з приводу залучення грошових коштів чи майнових цінностей підприємством в тимчасове користування на визначених умовах для досягнення економічного чи соціального ефекту. Основні сутнісні характеристики позикового капіталу:

1. Строковість та повернення. Позиковий капітал залучається на умовах повернення до власника, що надав його у тимчасове користування на певний строк.

2. Незмінна форма. У процесі руху позикового капіталу від власника до позичальника і навпаки його форма не може бути змінена. Наприклад, якщо капітал був наданий у грошовій формі, він не може бути повернений за рахунок майнових цінностей.

3. Позиковий капітал може бути сформований за допомогою різноманітних зовнішніх та внутрішніх джерел.

4. Позиковий капітал виступає основним джерелом фінансування та рефінансування підприємства для підвищення його продуктивності.

5. Зобов’язання перед кредиторами. Залучення позикового капіталу супроводжується виконанням зобов’язань за визначеними умовами отримання позикових ресурсів.

6. Залучення позикового капіталу пов’язане з ризиком для фінансового стану підприємства. Ріст питомої ваги позикового капіталу та підвищення його вартості призводить до зниження фінансової стійкості підприємства та виникнення загрози банкрутства.

Проведемо аналіз складу та структури позикового капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та відобразимо дані у аналітичній табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка складу та структури позикового капіталу Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» Яготинське для дітей»

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення, +/-			
					2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Позиковий капітал - разом	763235,00	828758,00	956621,00	1045219,0	65523,00	127863,00	88598,00	281984,00
у % до підсумку	100,00	100,00	100,00	100,00				
у тому числі:								
Довгострокові зобов’язання	163493,00	219143,00	201451,00	247574,00	55650,00	-17692,00	46123,00	84081,00
у % до підсумку	21,42	26,44	21,06	23,69	5,02	-5,38	2,63	2,27
Поточні зобов’язання	599742,00	609615,00	755170,00	797645,00	9873,00	145555,00	42475,00	197903,00
у % до підсумку	78,58	73,56	78,94	76,31	-5,02	5,38	-2,63	-2,27
з них:								
Короткострокові кредити банків	154819,00	129238,00	216608,00	378396,00	-25581,0	87370,00	161788,00	223577,00
у % до підсумку	20,28	15,59	22,64	36,20	-4,69	7,05	13,56	15,92
Кредиторська заборгованість	392624,00	411351,00	514851,00	394601,00	18727,00	103500,00	-120250,0	1977,00
у % до підсумку	51,44	49,63	53,82	37,75	-1,81	4,19	-16,07	-13,69
Поточні забезпечення	9567,00	14599,00	17938,00	18337,00	5032,00	3339,00	399,00	8770,00
у % до підсумку	1,25	1,76	1,88	1,75	0,51	0,11	-0,12	0,50
Інші зобов'язання	42732,00	54427,00	5773,00	6311,00	11695,00	-48654,00	538,00	-36421,00
у % до підсумку	5,60	6,57	0,60	0,60	0,97	-5,96	0,00	-5,00

Проведений аналіз формування позикового капіталу Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» (табл. 2.7) дав змогу дійти наступних висновків.

Структура позикових коштів є фактично незмінною і коливається у межах 20 : 80 (довгострокові позики до короткострокових). Загальний обсяг сформованого позикового капіталу значно зріс за 2018-2021 рр. Так, якщо на початок періоду його розмір становив 763235 тис. грн., то на кінець 2021 р. – 1045219 тис. грн. Дана обставина свідчить про необхідність залучення позик для ведення бізнесу і його розширення.

Серед усіх видів короткострокових позик чільне місце займає кредиторська заборгованість і становить за 2018-2021 рр. від 51,44% до 37,75%, відповідно.

Кредити є непохідними фінансовими активами з фіксованими або визначеними платежами, що не котируються на активному ринку. Після первісної оцінки кредити в подальшому обліковуються за амортизованою вартістю, використовуючи метод ефективної відсоткової ставки, за мінусом резерву на знецінення. Амортизована вартість розраховується, беручи до уваги всі дисконти та премії, отримані при придбанні, та включає комісійні, що є невід'ємною частиною ефективної відсоткової ставки та витрати на укладення угоди. Прибутки та збитки, що виникають при припиненні визнання активу в фінансовій звітності, в разі знецінення та нарахування амортизації, визнаються в консолідованому звіті про сукупні прибутки та збитки.

Кредити та позики визнаються спочатку за справедливою вартістю винагороди, отриманої Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», за вирахуванням витрат на проведення операції. Після початкового визнання суми кредитів та запозичення відображаються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної ставки відсотка. Прибутки та збитки визнаються у консолідованому звіті про сукупні прибутки та збитки у момент припинення визнання або у процесі амортизації.

Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» капіталізує витрати на кредити в складі вартості активу, якщо існує ймовірність того, що вони принесуть майбутні економічні вигоди і, якщо вони відносяться безпосередньо до придбання, будівництва або виробництва кваліфікованого активу, включаючи незавершене будівництво. Якщо кошти позичаються спеціально з метою отримання кваліфікованого активу, то сума витрат на кредити, яка підлягає капіталізації у складі цього активу, визначається як фактичні витрати на кредити, понесені протягом певного періоду. Якщо кошти позичені без спеціальної мети та використовуються для отримання кваліфікованого активу, то сума витрат на кредити, яка підлягає капіталізації, визначається шляхом застосування норми капіталізації витрат для цього активу. Норма капіталізації визначається на

підставі середньозваженої суми витрат на позики по всіх непогашених кредитах протягом звітного періоду, за виключенням позик, які було отримано спеціально для отримання кваліфікованих активів. Сума витрат на позики, капіталізована протягом звітного періоду, не повинна перевищувати суму витрат на кредити, понесену протягом цього періоду. Капіталізація витрат на позики починається з початку діяльності, спрямованої на підготовку активу до експлуатації, та визнання відповідних витрат. Витрати на позики капіталізуються до моменту готовності активу до введення в експлуатацію.

Станом на 31.12.2021 року заборгованість за довгостроковими кредитами банків складає 41870 тис. грн. та відсотків по ним – 399 тис. грн. (кредити отримано у грудні 2021 року).

Відсоткова ставка та термін користування кредитами визначається згідно заявок та складала 11,5%, строком на чотири роки.

Товариство станом на 31.12.2021 року падало наступні гарантії та забезпечення перед АТ «Креді Агріколь Банк» по Договору застави N 458CL від 25.11.2021р. було передано обладнання на суму 53676 тис. грн.(вартість зазначена за оцінкою банку).

Станом на 31.12.2021 року заборгованість за короткостроковими кредитами банків складає 375500 тис. грн. та відсотків по ним – 2896 тис. грн. (на 31.12.2020 р. заборгованість: за кредитом – 216000,0 тис. грн. та відсотки за ними – 608 тис. грн.).

Відсоткова ставка та термін користування кредитами визначається згідно заявок та складала від 7,7% до 9%, максимальний строк один місяць.

Протягом 2021 р. отримано кредитів на суму 8745563 тис. грн., погашено 8586064 тис. грн., сплачено відсотків за користування кредитами 24407 тис. грн.

Висновки до розділу 2

У даному розділі проаналізовано особливості діяльності, фінансовий стан та капітал вітчизняного виробника Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». Успіх даного підприємства багато у чому обумовлений наявністю власних філософських поглядів на виробничу діяльність та чіткою корпоративною культурою. До основних пріоритетів компанії належать: турбота про здоров'я своїх споживачів та здоров'я нації; виробництво високоякісної та екологічної продукції; постійне оновлення технологічних процесів та використання сучасного обладнання.

Проведено аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» який показав, що дане підприємство було прибуткове і рентабельне до 2021 р., проте у даний період часу отримавши збиток у розмірі 63319 тис. грн. стало менш результативним. Керівництву підприємства слід звернути увагу на скорочення витрат і нарощування прибутковості.

Проведено аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства за групами показників: ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності.

Аналіз ліквідності досліджуваного підприємства дає змогу підсумувати. що не всі показники відповідають нормативному значенню і є значно нижчими за нього. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності коливається у межах 0,05-0,04, що є низьким значенням. Один з варіантів підвищення коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємства є збільшення грошових коштів, що в свою чергу збільшить його значення. Це дозволить підприємству брати позики в банку для фінансування поточної діяльності.

Загалом, показники рентабельності мають негативну динаміку, що свідчить про зменшення інвестиційної привабливості підприємства та зменшення добробуту власників.

Проведено оцінювання власного та позикового капіталу підприємства у

його складі та структурі. З’ясовано, що за всі 4 аналітичні періоди на підприємстві переважав позиковий капітал у середньому 60% проти 40% власного капіталу. Така обставина викликана не лише залученням кредитів і позик у значних розмірах, а й формуванням значного обсягу кредиторської заборгованості. Такий процес можна назвати позитивним, адже кредиторська заборгованість є найдешевшим джерелом фінансування підприємства, якщо вона не прострочена.

РОЗДІЛ 3
УДОСКОНАЛЕННЯ ІСНУЮЧОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ФІЛІЇ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» «ЯГОТИНСЬКЕ ДЛЯ ДІТЕЙ»

3.1. Пропозиції щодо поліпшення структури капіталу досліджуваного підприємства

Головними завданнями щодо поліпшення структури капіталу підприємства можна виділити наступні:

– аналіз обсягу і динаміки власного та позикового капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;

– оцінка структури капіталу та її зміни під впливом різних факторів;

– аналіз складу та структурних змін власного і позикового капіталу (довго- і короткострокового);

– пошук резервів збільшення капіталу, підвищення рівня його віддачі, зміцнення фінансової стійкості.

Суб’єкти господарювання покривають потребу своїх активів за рахунок власних і позикових джерел фінансування, які визначаються як пасиви (рис. 3.1)

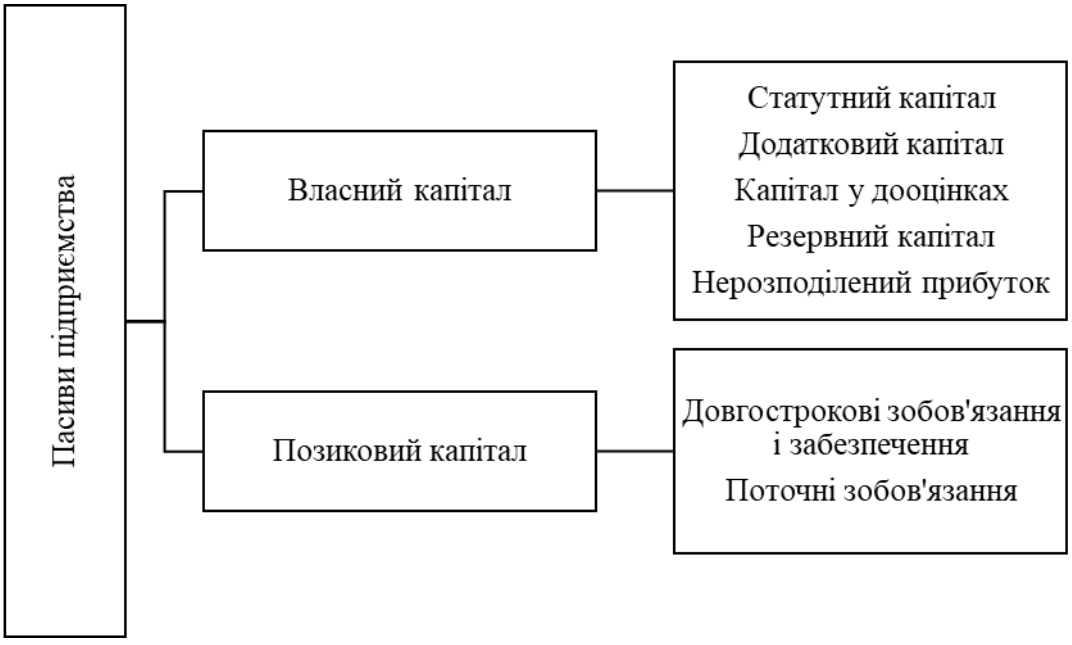

Рис. 3.1. Структура пасивів підприємства

Власний капітал підприємства – це власні джерела фінансування без зазначеного терміну повернення, які внесені засновниками підприємства, накопичені упродовж його функціонування за рахунок реінвестованого прибутку, сформовані за рахунок відрахувань до резервів та акумульовані як капітал у результаті переоцінки основних засобів.

Власний капітал поділяється на статутний капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал та вилучений капітал.

Власний капітал можна класифікувати за джерелами формування (внутрішні та зовнішні), за формами інвестування (інвестований, дарчий, нерозподілений) та за рівне відповідальності (нерозподілений та розподілений).

Позиковий капітал визначають як довго- і короткострокові зобов'язання. Зобов'язання – це заборгованість підприємств, яка виникла у результаті минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення його ресурсів, що втілюють економічні вигоди.

Позиковий капітал можна класифікувати за метою залучення (на фінансування необоротних активів, на поповнення оборотних активів), за джерелами залучення (зовнішні, внутрішні), за строками залучення (довгострокові, короткострокові), за формами залучення (фінансовий капітал, товарний капітал, фінансовий лізинг, кредиторська заборгованість).

Для ефективного управління структурою капіталу принципове значення має виділення у загальній величині ризику підприємства двох його складових: фінансового та комерційного ризику (рис. 3.2).

Фінансовий ризик – це додатковий ризик, який виникає у власників капіталу у результаті залучення позикового капіталу. Управління фінансовими ризиками здійснюється на основі ефекту фінансового важеля.

Комерційний ризик – це ризик ведення комерційної діяльності (негарантованість фінансового результату: операційного та чистого прибутку) при повному власному фінансуванні. На підприємствах, що не використовують позикових коштів, загальний ризик збігається з комерційним.

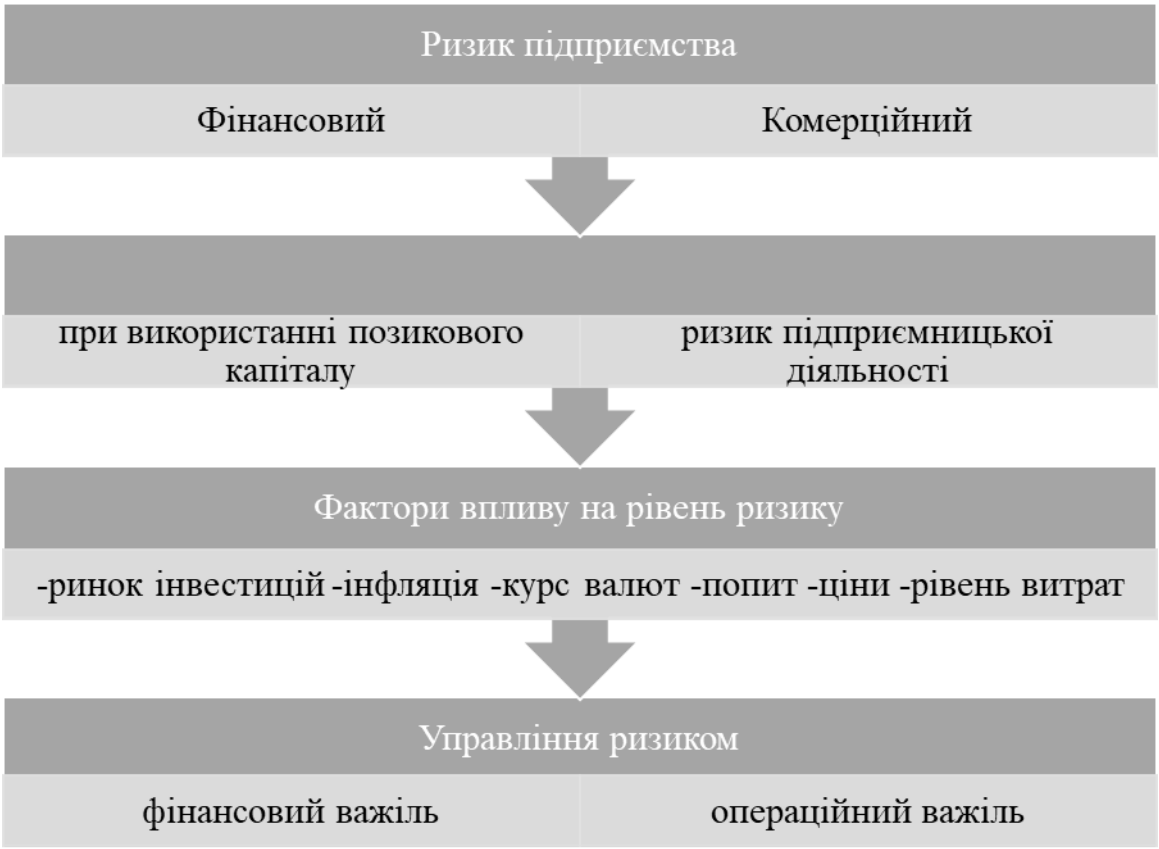

Рис. 3.2. Ризики при управлінні структурою капіталу підприємства

Операційний важіль відносять до використання основного капіталу, тоді як фінансовий важіль – до використання позичкових коштів (наприклад, облігацій чи позик банку) та привілейованих акцій [38] .

Рівень поточного левериджу виявляє, як зміни реалізації продукції чинять вплив на поточний прибуток, тоді як рівень фінансового левериджу показує, як зміни у поточному прибутку впливають на дивіденди за акцію. Рівень загального левериджу об'єднує два попередні для того, щоб показати, як коливання в збуті впливають на прибуток з акції.

Отже, при однаковому рівні решти показників підприємства з меншим поточним левериджем може краще використати фінансовий леверидж, тому що, як ми бачимо, взаємодія поточного і фінансового левериджів визначає в цілому вплив зміну у збуті на поточний прибуток і рух готівки.

Розглянемо методику визначення показників операційного важеля за допомогою аналізу концепції рівня левериджу [9]. Коефіцієнт операційного левериджу розраховується за формулою:

$$ОЛ = \frac{ПВ}{ЗВ}; \quad (3.1)$$

де, ОЛ – операційний левериджу;

ПВ – постійні витрати;

ЗВ – змінні витрати.

Використання даного інструменту дає можливість контролювати постійні та змінні витрати, планувати прибуток як у цілому по підприємству, так і за видами продукції, визначати точку беззбитковості та запасу фінансової міцності. Для забезпечення постійного зростання операційного прибутку менеджмент підприємства має значну увагу приділити управлінню витратами та виробничому важелю (левериджу), що дає цілу низку переваг, а саме: 1) зростання конкурентоспроможності як підприємства, так і окремої продукції; 2) економію ресурсів, як матеріальних, так і фінансових, шляхом управління витратами; 3) зростання доходів підприємства за рахунок розроблення ефективної цінової та кредитної політики, що дасть можливість збільшити обсяги реалізації продукції; 4) прогнозувати рівень прибутку підприємства; 5) вибирати стратегію продажів продукції підприємства. Зважаючи на вищенаведене, велике значення мають управлінський облік та звітність. Оскільки на величину операційного левериджу впливають ціна, обсяг реалізації продукції, змінні і постійні витрати, а також їх комбінація, то своєчасний збір та обробка даних дасть змогу приймати своєчасні й оперативні управлінські рішення щодо операційної діяльності підприємства.

Показник, який відображає рівень отримання додаткового прибутку на власний капітал за рахунок різної частини використання позикових засобів, називається ефектом фінансового левериджу [38]. Ефект фінансового левериджу визначається за допомогою приросщення чистої рентабельності власного капіталу, отриманих за рахунок використання кредиту. Цей показник визначається за формулою (3.2):

$$ЕФЛ = (1 - СПр)(Рвп - Ск)\frac{ПК}{ВК}; \quad (3.2)$$

Де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу, що полягає в прирості коефіцієнта рентабельності власного капіталу, %;

СПр – ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом;

Рвп – коефіцієнт валової рентабельності активів (відношення валового прибутку до середньої вартості активів), %;

Ск – середній розмір відсотків за кредит, що сплачуються за використання позичкового капіталу, %;

ПК – середня сума позичкового капіталу;

ВК – середня сума власного капіталу.

У формулі можна виділити три основні складові [38]:

1. Податковий коректор фінансового левериджу (1 – СПр), який показує в якій мірі проявляється ефект фінансового левериджу у зв'язку з різним рівнем оподаткування прибутку.

2. Диференціал фінансового левериджу (Рвп – Ск), який характеризує різницю між коефіцієнтом валової рентабельності активів і середнім розміром ставки за кредит.

3. Коефіцієнт фінансового левериджу (ПК/ВК), який характеризує суму позичкового капіталу, використовуваного підприємством, із розрахунку на одиницю власного капіталу.

Податковий коректор показує, як саме виявляється ЕФЛ у зв’язку з різним рівнем оподаткування прибутку. Не зважаючи на те, що даний показник практично не залежить від діяльності підприємства (тому що ставка податку на прибуток встановлюється на законодавчому рівні), підприємство може вплинути на показник у таких випадках:

а) якщо за різними видами діяльності підприємства встановлені диференційовані ставки оподаткування прибутку;

б) якщо за окремими видами діяльності підприємство використовує податкові пільги щодо прибутку;

в) якщо окремі дочірні підприємства здійснюють свою діяльність у вільних економічних зонах своєї країни, де діє пільговий режим оподаткування прибутку;

г) якщо окремі дочірні підприємства здійснюють свою діяльність у державах з більш низьким рівнем оподаткування прибутку [7, с. 19].

У цих випадках, впливаючи на галузеву або регіональну структуру виробництва (а відповідно і на склад прибутку за рівнем його оподаткування), можна, знизивши середню ставку оподаткування прибутку, підвищити вплив податкового коректора фінансового левериджу на його ефект.

Диференціал фінансового левериджу (Рвп – Ск) характеризує різницю між коефіцієнтом валової рентабельності активів і середнім розміром відсотка за кредит. Саме ця складова показує, чи приносять залучені кредити прибуток або збитки на власний капітал.

Додатковий прибуток виявлятиметься тільки у разі позитивного значення диференціала. Такий ефект виявлятиметься тільки в тому випадку, якщо рівень валового прибутку, що генерується активами підприємства, перевищує середній розмір відсотка за використовуваний кредит. При від'ємному значенні диференціала фінансового левериджу використання компаніями позичкового капіталу дає негативний ефект, тобто спричиняє втрати.

Це пов'язано з тим, що і коефіцієнт валової рентабельності активів, і середня відсоткова ставка за кредит є відносними показниками. Перший показує скільки гривень валового прибутку генерує кожна гривня активів підприємства. Другий - скільки гривень виплачує компанія за кожну гривню позикових коштів у формі банківських кредитів. Якщо Рвп більше, ніж Ск – кредити генерують прибуток на власний капітал; якщо – навпаки: використання кредитів приносять збитки на власний капітал. Чим вище позитивне значення диференціала фінансового левериджу, тим вище, за інших рівних умов, буде його ефект. У разі негативного значення диференціала залучені кредити, замість додаткового прибутку, генеруватимуть збитки. Річ у тім, що в цьому випадку, в принципі обслуговування кредитів буде проводиться за рахунок прибутку.

В цілому, залучення нових кредитів при негативному значенні диференціалу, має сенс лише в тому випадку, коли нові залучені кредити підвищать Рвп (шляхом підвищення валового прибутку підприємства, за рахунок використання кредиту). У всіх випадках негативного або незначного позитивного значення диференціала (при вже наявних запозиченнях) слід вживати заходи по збільшенню коефіцієнта валової рентабельності активів за рахунок збільшення валового прибутку та зниження витрат.

У зв'язку з тим, що показник диференціала фінансового левериджу має високу динамічність, це вимагає постійного моніторингу у процесі управління ефектом фінансового левериджу. Такий динамізм обумовлений дією ряду чинників. Передусім, в період погіршення кон'юнктури фінансового ринку (в першу чергу, скорочення об'єму пропозиції на ринку вільного капіталу) вартість позикових засобів може різко зрости, перевищивши рівень валового прибутку, генерованого активами компанії. Крім того, зниження фінансової стійкості компанії в процесі підвищення частки використовуваного позичкового капіталу призводить до збільшення ризику її банкрутства, що змушує кредиторів збільшувати рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням включення в неї премії за додатковий фінансовий ризик. При певному рівні цього ризику (а відповідно і рівні загальної ставки відсотка за кредит) диференціал фінансового левериджу може бути зведений до нуля (при якому використання позичкового капіталу не дасть приросту рентабельності власного капіталу) і навіть може мати від’ємну величину (при якій рентабельність власного капіталу знизиться, оскільки частина чистого прибутку, генерованого власним капіталом, піде на обслуговування використовуваного позичкового капіталу по високих ставках відсотка) [16, с. 435].

В період погіршення кон'юнктури товарного ринку скорочується об'єм реалізації продукції, а відповідно і розмір валового прибутку підприємства від операційної діяльності. В цих умовах, від’ємна величина диференціала фінансового левериджу може формуватися навіть при незмінних ставках відсотка за кредит за рахунок зниження коефіцієнта валової рентабельності активів.

З вищесказаного можна зробити висновок, що формування від'ємного значення диференціала фінансового левериджу завжди призводить до зниження коефіцієнту рентабельності власного капіталу. В такому випадку використання підприємством позичкового капіталу дає негативний ефект.

Коефіцієнт фінансового левериджу є тим важелем, який мультиплікує позитивний або негативний ефект, що отримується за рахунок відповідного значення його диференціала. При позитивному значенні диференціала будь-який приріст коефіцієнта фінансового левериджу викликатиме ще більший приріст коефіцієнта рентабельності власного капіталу, а при негативному значенні диференціала приріст коефіцієнта фінансового левериджу призводитиме до ще більшого темпу зниження коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Знання механізму дії фінансового левериджу на рівень прибутковості власного капіталу і рівень фінансового ризику дозволяє цілеспрямовано управляти структурою капіталу підприємства.

Широта практичного застосування механізму фінансового левериджу також обумовлюється тим, що цей показник можна розрахувати не тільки в цілому, за всім обсягом позичкового капіталу, але і в розрізі кожного з його джерел (короткостроковими, довгостроковими кредитам та ін.).

Необхідно відзначити, що західні економісти вважають оптимальним значення фінансового левериджу на рівні 30-50%. На їх думку, якщо кредит приносить менше 30% додаткового прибутку, то залучення таких кредитів не є оптимальним рішенням. В той же час при значенні більше 50% у підприємства підвищуються фінансові ризики [16].

Формування оптимальної структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» значною мірою залежить від кредитного рейтингу компанії і рівня її прибутковості, які зумовлюють вільний доступ до джерел фінансових ресурсів. Очевидним є те, що при визначенні боргового зобов'язання слід враховувати витрати, які пов'язані із залученням капіталу, та порівнювати їх із витратами на емісію та публічне розміщення акцій.

Таким чином оптимізація структури капіталу – це перманентний процес адаптації до змін економічної ситуації, пов’язаних із макро- та мікроекономічними тенденціями. Оптимізація структури капіталу є складовою фінансової стратегії, у якій враховується ринкова позиція компанії, перспективні інвестиційні можливості, рівень ризиків та дивідендна політика підприємства.

3.2. Оптимізація структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Сучасні теорії структури капіталу містять доволі широкий спектр методичного інструментарію щодо оптимізації структури капіталу. Проте і донині питання оптимізації структури капіталу та визначення ефективного співвідношення власних та позикових коштів залишається відкритим питанням.

З фінансового погляду капітал вивчається шляхом оцінювання і детального дослідження всієї сукупності джерел капіталу підприємств на основі оцінювання процесу формування, визначення структури і якісних показників джерел капіталу, а також визначення їх вартості.

Функціональна складова системи визначається на основі аналізу ціни функціонуючого капіталу, аналізу структури і якісних показників. Особливе місце в системі аналізу капіталу підприємства посідає вивчення його теперішнього стану, а також показників інтенсивності і ефективності використання.

Важливим є оцінювання факторів, які впливають на формування структури капіталу. Практика доводить, що не існує єдиних рекомендацій не тільки для однотипних підприємств, але й для одного і того підприємства на різних етапах життєвого циклу. Попри те, існує ряд об’єктивних і суб’єктивних факторів, при врахуванні яких можна впливати на структуру капіталу. Серед них варто виділити наступні.

1. Галузеві особливості ведення бізнесу. Характер цих особливостей визначає структуру активів, їх ліквідність. Підприємства з високим рівнем фондомісткості виробництва через високу частку необоротних активів мають

значно нижчий кредитний рейтинг і змушені орієнтуватись на значний розмір власного капіталу.

2. Життєвий цикл підприємства. На початкових стадіях життєвого циклу підприємства, навіть із конкурентною продукцією, вимушені використовувати, здебільшого, власний капітал, а на етапах зрілості вони можуть залучати позиковий капітал.

3. Кон'юнктура ринку. Чим стабільніша кон'юнктура на ринку товару, тим стабільніший є попит. При значних обсягах реалізації продукції підприємство зможе використовувати позикові ресурси і сплачувати відсотки за їх використання.

4. Рівень рентабельності операційної діяльності. За високої рентабельності від основної діяльності підприємство може активно залучати кредити, проте на практиці ситуація є дещо іншою. За високої рентабельності підприємство має можливість задовольняти потребу у капіталі за рахунок капіталізації отриманого прибутку. У цьому випадку власники прагнуть до інвестування прибутку у власне підприємство з метою забезпечення високого рівня віддачі капіталу.

5. Ставлення кредиторів до позичальника. Не завжди оцінка кредитоспроможності кредитора і позичальника може збігатися. У ряді випадків кредитори керуються такими індикаторами як кредитна історія, імідж і ділова репутація підприємства.

6. Ментальність власників і менеджерів підприємства. Неприйняття високих рівнів ризиків формує консервативний підхід до фінансування підприємства, основою якого є власний капітал. І навпаки, прагнення отримати високий прибуток формує агресивний підхід до фінансування за рахунок позикового капіталу, який використовується у максимально можливих розмірах.

Проведемо оптимізацію структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за критерієм приросту рентабельності власного капіталу та результати відобразимо у аналітичній табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Оптимізація структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за критерієм приросту рентабельності власного капіталу

№	Показники	Варіанти						
		I	II	III	IV	V	VI	VII
1	Власний капітал, тис. грн.	1574620	1259696	1023503	787310,0	629848	551117	456640
2	Обсяг позикового капіталу, тис. грн.	-	314924	551117	787310,0	944772	1023503	1117980
3	Загальний обсяг капіталу (ряд.1 + ряд.2), тис. грн.	1574620	1574620	1574620	1574620	1574620	1574620	1574620
4	Коефіцієнт фінансового важеля	-	0,15	0,3	0,5	0,8	1,2	1,5
5	Рентабельність активів, %	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4
6	Мінімальна ставка процента за кредит, %	-	20	20	20	20	20	20
7	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	-	20	20,5	21	21,5	22	22,5
8	Прибуток з урахуванням процентів за кредит (ряд.3 × ряд.5 : 100), тис. грн.	321733	321733	321733	321733	321733	321733	321733
9	Сума процентів за кредит (ряд.2 × ряд.7 : 100), тис. грн.	0	62985	112979	165335	203126	225171	251546
10	Прибуток без урахування суми процентів за кредит (ряд.8 – ряд.9), тис. грн.	321733	258748	208754	156398	118607	96562	70187
11	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
12	Сума податку на прибуток (ряд.10 × ряд.11), тис. грн.	57912	46575	37576	28152	21349	17381	12634
13	Чистий прибуток (ряд.10 – ряд.12), тис. грн.	263821	212174	171178	128246	97258	79181	57554
14	Чиста рентабельність власного капіталу (ряд.13 : ряд.1 × 100), %	16,75	16,84	16,7	16,3	15,4	14,4	12,6
15	Приріст чистої рентабельності власного капіталу, %	-	0,1	-0,1	-0,4	-0,8	-1,1	-1,8

Згідно проведеного розрахунку (табл. 3.1) можемо зробити наступні висновки. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності здійснюється на основі фінансового важеля. Так, якщо підприємство планує залучити кошти для реалізації інвестиційного проєкту (п.3.3), то воно може розглянути сім варіантів фінансування, де 1-й варіант фінансування – цілком за власні кошти акціонерів і підприємства, а наступні варіанти, від 2 до 7, зі зростаючою часткою позикового капіталу до 70%.

За умови однакового рівня фінансової рентабельності активів, 20,4%, маємо різний рівень чистої рентабельності власного капіталу, який обумовлено відмінностями у структурі джерел фінансування. Найвищий він є у 2 варіанті, коли Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» може фінансуватися на 80% за власні кошти і на 20% за позикові. Відповідно приріст чистої рентабельності власного капіталу складе 0,1%. Найнижче значення чистої рентабельності власного капіталу є у 7 варіанті і становить 12,6%, а скорочення – 1,8%.

Отже, за критерієм рівня максимізації рентабельності власного капіталу доцільно обрати 2 варіант фінансування, за якого учасники товариства, структурним підрозділом якого є Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», повинні зробити пайові внески до зареєстрованого капіталу. Загальний обсяг власного капіталу у такому випадку повинен становити 1259696 тис. грн.

Процес оптимізації структури капіталу доцільно здійснювати за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу підприємства. Даний методичний підхід ґрунтується на попередній оцінці власного і позикового капіталу підприємства за різних умов його використання і здійснення розрахунків його середньозваженої вартості, що визначається за формулою:

$$WACC = r_1 * p_1 + \cdots r_n * p_n \quad (3.1)$$

де, WACC – середньозважена вартість капіталу підприємства, r – ціна капіталу, %; p – частка джерела у пасиві балансу, %.

Проведемо оптимізацію структури капіталу та внесемо дані до табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Оптимізація структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу

№	Показники	Варіанти							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	Загальна сума капіталу, тис. грн.	1574620	1574620	1574620	1574620	1574620	1574620	1574620	1574620
2	Варіанти структури капіталу, %								
2.1	Власний капітал, %	25	30	40	50	60	70	80	100
2.2	Позиковий капітал, %	75	70	60	50	40	30	20	0
3	Норма дивіденду, %	12	12	12	12	12	12	12	12
4	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	19	20	20,5	21	21,5	22	22,5	
5	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
6	Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
7	Ставка проценту за кредит з урахуванням податкового коректора (ряд.4 × ряд.6), %	15,6	16,4	16,8	17,2	17,6	18,0	18,5	-
8	Ціна складових елементів капіталу, %								
8.1	Власного капіталу ((ряд.2.1 × ряд.3) : 100)	3,0	3,6	4,8	6	7,2	8,4	9,6	12
8.2	Позикового капіталу ((ряд.2.2 × ряд.7) : 100)	11,7	11,5	10,1	8,6	7,1	5,4	3,7	0,0
9	Середньозважена вартість капіталу (СВК)((ряд.8.1 × ряд.2.1) +(ряд.8.2 × ряд.2.2))/ 100	9,5	9,1	8,0	7,3	7,1	7,5	8,4	12,0

Як видно із проведених розрахунків, табл. 3.2 мінімальне значення середньозваженої вартості капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» досягається у 5 варіанті і становить 7,1%. За такого варіанту подій досліджуване підприємство повинне сформувати структуру капіталу із 60% власного капіталу і 40% позикового капіталу.

Отже, проведені обчислення за першим та другим критерієм мають відмінні значення щодо оптимальної структури капіталу. Дана обставина пояснюється припущенням щодо норми сплачених дивідендів на вкладений капітал, адже подібна інформація є внутрішньою і у фінансовій звітності (ф. 1 та ф. 2) не оприлюднена. Дане товариство не є акціонерним товариством і не заповнює розділ IV Звіту про фінансові результати Розрахунок показників прибутковості акцій, оскільки не емітує їх.

3.3. Обґрунтування інвестиційного проєкту, направленого на модернізацію обладнання підприємства

Ціллю розробки техніко-економічного обґрунтування інвестиційного проєкту Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» є економічна ефективність інвестицій у започаткування випуску нового виду продукції – харчування для дітей до 3 років під назвою «Ситий малюк». Даний проєкт має високий рівень доходності і дозволить стати підприємству більш конкурентоспроможним, створити додаткові робочі місця та закріпитися у сегменті дитячого харчування, де нині лідируючі місця займають іноземні торгові марки.

Економічна ефективність діяльності підприємства у рамках створення нового виду продукції і інфраструктурних рішень, пов’язаних із налагодження випуску продукції, буде досягнута за рахунок використання високих стандартів ведення бізнесу, використання усіх існуючих норм і нормативів, у тому числі професіоналізму керівництва підприємства, перспективності напрямку і конкурентним цінам реалізованої продукції.

Розрахунковий термін інвестиційного проєкту – 5 років; валюта проєкту – гривна (UAH).

При розрахунку показників проєкту використано ставку дисконтування у межах 3%, що становить відповідність із ставкою по депозитах комерційних банків у дол. США.

Реалізація проєкта передбачає фінансування у розмірі 75000 тис. грн., ці кошти будуть використані на наступні цілі:

– плата за проєктні роботи і дозвільні документи;
– купівля обладнання для випуску продукції;
– монтажні роботи по встановленню обладнання;
– облаштування комунікацій: під'єднання електроенергії, каналізації, водопостачання;
– будівництво усіх необхідних підсобних приміщень;
– закупівля потрібних запасів для виробництва дитячого харчування4
– купівля необхідного інвентаря та малоцінних предметів.

Проведемо аналіз доходів та витрат щодо запропонованого інвестиційного проєкту «Ситий малюк» та відобразимо дані у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз доходів та витрат коштів щодо запропонованого інвестиційного проєкту, тис. грн.

Рух коштів	2022	2023	2024	2025	2026
Залишок коштів на початок періоду	75000	4250	9750	61750	118550
Надходження:					
Дохід від реалізації проекту	0	8000	55000	60000	70000
Інші операційні доходи					
ВСЬОГО ДОХОДІВ	0	8000	55000	60000	70000
Витрата коштів:					
Купівля обладнання	68000				
Проектні роботи	400				
Оформлення дозвільних документів	50				
Підключення цеху до електромережі	1200				
Плата будівельній компанії за проведення робіт	500				
Інші витрати	600	2500	3000	3200	3200
ВСЬОГО ВИТРАТИ	70750	2500	3000	3200	3200
Оборот за період	-70750	5500	52000	56800	66800
САЛЬДО	4250	9750	61750	118550	185350

Важливо зазначити, що для тісного зв'язку між постачальниками і споживачами товару важливу роль відіграє якість продукції та зручність її реалізації. Для стимулювання збуту продукції будуть використані наступні прийоми:

– надання спеціальних знижок постійним покупцям;
– надання спеціальних знижок великим оптовим покупцям;
– забезпечення відстрочки платежу.

Економічний ефект від виробництва і реалізації продукції буде досягнуто за рахунок використання передових технологій виробництва молочної продукції та побудови професійної структури управління виробництвом, контролем якості та збуту продукції. Куплені підприємством виробничі потужності і кадровий потенціал дозволять досягти самих високих показників діяльності підприємства і забезпечити його результативність у майбутньому.

Серед перспективних планів розвитку підприємства є випуск продукції дитячого харчування для дітей віком від народження до 1 року. У результаті запровадження проєкту можна стверджувати, що він буде ефективним, інвестиційно привабливим та таким, що гарантує повернення вкладених коштів.

Згідно проведеної у п. 3.2 оптимізації структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» рекомендовано створити структуру капіталу з переважною часткою власного капіталу 70 : 30 або 80 : 20. Так, для провадження даного інвестиційного проєкту власники підприємства повинні внести кошти до зареєстрованого капіталу.

Початковий етап інвестиційного проєкту, який триває 1 рік, є украй важливий і при правильній організації здатен сприяти ефективності його реалізації упродовж 5 років.

На даному етапі важливо вивчити час реалізації кожної стадії початкового етапу інвестиційного проєкту. Даний вид діяльності не завжди залежить від виконавців проєкту, тому що пов'язаний із результатами роботи постачальників обладнання, будівельних компаній та підрядчиків. У табл. 3.4, рис. 3.3 наведемо можливий приклад реалізації початкового етапу інвестиційного проєкту.

Таблиця 3.4

Етапи реалізації інвестиційного проєкту у 2023 р.

Види робіт	Дата початку	Дата закінчення	Тривалість, днів
Проектні роботи	03.01.2023	27.02.2023	55
Підвід комунікацій	15.02.2023	21.04.2023	65
Передплата за обладнання цеху дитячого харчування	09.04.2023	10.06.2023	62
Доставка та монтаж обладнання цеху	12.06.2023	22.06.2023	10
Облаштування території цеху, прилеглих територій	21.06.2023	30.08.2023	70
Купівля та доставка транспорту та спецтехніки	01.09.2023	20.09.2023	19
Купівля спецодягу, інвентарю, генераторів	20.09.2023	01.10.2023	11

Проєктний підхід і контроль за кожною стадією інвестиційного проєкту дозволять Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» мінімізувати ризики, пов'язані із термінами запуску проєкту, зменшити непередбачувані витрати і організувати планову діяльність підрядників згідно заздалегідь спланованому фінансово-економічному кошторису.

Рис. 3.3. Діаграма Ганта щодо впровадження заходів інвестиційного проєкту на початковому етапі (2023 р.)

Розрахунок показників ефективності щодо впровадження інвестиційного проекту було здійснено за наступними індикаторами :

1. Термін окупності інвестиційного проєкту (Payback Period, PP) – кількість років, необхідних для повного відшкодування початкових капітальних витрат (табл. 3.5):

$$PP = \min n \text{, при якому } \sum_{k=1}^{n} P_k = IC \text{ ,} \quad (3.2)$$

де P_k — розмір річних доходів протягом n років;

IC — розмір інвестицій.

Таблиця 3.5

Визначення строку окупності інвестиційного проєкту, тис. грн.

Період, рік	Початкові витрати, грн.	Грошовий дохід, грн.	Грошові витрати, грн.	Грошовий потік, грн.	Дисконтований грошовий потік, грн.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
0	75000	0	75000	-75000	-75000
1		0	70750	-70750	-66745
2		8000	2500	5500	4895
3		55000	3000	52000	43660
4		60000	3200	56800	44991
5		70000	3200	66800	49917

Згідно проведених розрахунків термін окупності проєкту складає 2 р., а позитивне значення щодо даного показника повинно бути менше ніж термін всього проєкту. Дисконтований грошовий потік розраховується аналогічно простому періоду окупності, проте при додаванні чистого грошового потоку здійснюється його дисконтування.

Важливим є відображення процесу формування грошового потоку наростаючим підсумком. Так, від моменту вкладання початкових інвестицій у розмірі 75000 тис. грн. у 2023 р. до кінця проєкту Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» отримає 123600 тис. грн. надходжень (табл. 3.6)

Таблиця 3.6

Аналіз формування грошових потоків інвестиційного проєкту наростаючим підсумком

Початкові інвестиції, грн.	Грошовий потік, грн.	Грошовий потік наростаючим підсумком, грн.
75000		
0	-70750	-70750
0	5500	-65250
0	52000	57500
0	56800	108800
0	66800	123600

2. Чистий приведений дохід (Net Present Value, NPV) розраховується за формулою:

$$NPV = \sum_{k=1}^{n} \frac{P_k}{(1+r)^k} - IC\,, \tag{3.3}$$

де P_k — розмір річних доходів протягом k років,

r – ставка дисконтування (в якості ставки дисконтування використовується ставка за кредитом у валюті, яка дорівнює 6%);

IC — розмір інвестицій.

$$NPV = \frac{-66745}{(1+0{,}06)^1} + \frac{4895}{(1+0{,}06)^2} + \frac{43660}{(1+0{,}06)^3} + \frac{44991}{(1+0{,}06)^4} + \frac{49917}{(1+0{,}06)^4} - 75000 = 1718$$

тис. грн.

NPV > 0, що означає, що даний проект може бути прийнятим.

3. Рентабельності інвестицій (Profitability Index, PI):

$$PI = \sum_{k=1}^{n} \frac{P_k}{(1+r)^k} \div IC \tag{3.4}$$

$$PI = \frac{1718}{75000} \approx 2{,}29$$

PI > 1, що означає, що проект доцільно прийняти до реалізації.

4. Внутрішня норма прибутку (Internal Rate of Return, IRR) – значення коефіцієнта дисконтування r, при якому NPV проекту дорівнює нулю:

$IRR = r$, при якому $NPV = f(r) = 0$ (3.5)

Для її розрахунку даного показника використаємо вбудовану функцією ВСД у програмі Excel. Для цього використаємо табл. 3.5 та виділимо грошові потоки за відповідні періоди. Отже, IRR становить 6,37%. Проєкт вважається прийнятним, якщо розрахункове значення IRR не нижче бажаної норми доходності. Значення норми доходності встановлюється інвестиційною політикою Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Запропонований інвестиційний проєкт являється прогнозним та показує що за певних заданих вихідних даних можуть бути досягнуті розрахункові показники ефективності фінансово-господарської діяльності. Будувати плани на такому прогнозі варто виходячи із того, що це песимістичний сценарій розвитку подій і існують значні ризики.

Успіх реалізації проєкта залежить від багатьох змінних величин, котрі введені в опис проєкту як вихідні дані, але на практиці не являються повністю контрольованими параметрами. До числа таких параметрів можна віднести:

- обсяг реалізації продукції;
- ціна реалізації продукції;
- вартість обладнання;
- сума загальних витрат;
- рівень інфляції у країні;

Всі ці величини можна розглядати як фактори, що мають значний вплив на результати проєкта.

Висновки до розділу 3

У даному розділі кваліфікаційної роботи наведено пропозиції щодо поліпшення структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Визначено, що структура капіталу напряму впливає на прибутковість підприємства та добробут його власників. Запропоновано оцінювати ризики, пов'язані із формуванням капіталу підприємства на основі фінансового та операційного левериджів.

Запропоновано оптимізацію структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності. Даний критерій полягає у використання ефекту фінансового левериджу та передбачає такий відсоток власного і позикового капіталу за якого зростання рентабельності власного капіталу буде максимальним.

Другим критерієм виступає показник середньозваженої вартості капіталу підприємства (WACC). Так, підприємству доцільно залучати такі позики, які будуть мінімізувати значення середньозваженої вартості капіталу підприємства.

За першим критерієм підприємству доцільно формувати структуру капіталу власного і позикового капіталу як 80 : 20, а за другим 70 :30.

У роботі запропоновано впровадження інвестиційного проєкту, направленого на виробництво нового виду продукції – харчування дітей від народження до 1 року під назвою «Ситий малюк». Даний проєкт передбачає купівлю нового обладнання і облаштування виробництва.

За інвестиційним проєктом запропоновано план руху коштів та розраховано показники ефективності інвестиційного проєкту. Так, всі показники є обґрунтованими і свідчать про доцільність провадження проєкту.

ВИСНОВКИ

Проблеми управління структурою капіталу гостро повстають перед вітчизняними підприємцями, оскільки передбачають залучення коштів на підприємство за найнижчою ціною.

Кваліфікаційна робота написана на актуальну тему та вочевидь передбачає заходи щодо управління структурою капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

1. У роботі досліджено сутність капіталу підприємства, що характеризується його двоїстою природою. З одного боку – це ресурси, які виступають майном підприємства і забезпечують виробничий процес, з другого боку – це джерела формування активів, які залучає підприємство. Фаховість менеджменту повинна сприяти формуванню такої структури капіталу, за якої віддача у вигляді прибутку та дивідендів власників будуть максимальними.

2. Запропоновано класифікацію капіталу за різними ознаками, що комплексно характеризує даний показник. Так, капітал визначено як матеріальний ресурс, що задіяний у виробництві та як фінансовий індикатор формування власних та позикових коштів на підприємстві.

3. На основі напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених представлено методичні підходи до оцінки капіталу та його структури на підприємствах. Визначено, що оцінювання показників фінансової стійкості є украй важливим для оцінки структури капіталу господарюючого суб’єкта. З’ясовано, що значна питома вага позикового капіталу негативно впливає на фінансову стійкість і незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

4. У якості досліджуваного підприємства обрано Філію ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» – українського виробника молочної продукції для дітей. Успіх даного підприємства багато у чому обумовлений наявністю власних філософських поглядів на виробничу діяльність та чіткою корпоративною культурою. До основних пріоритетів компанії належать: турбота

про здоров’я своїх споживачів та здоров’я нації; виробництво високоякісної та екологічної продукції; постійне оновлення технологічних процесів та використання сучасного обладнання.

Проведено аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» який показав, що дане підприємство було прибуткове і рентабельне до 2021 р., проте у даний період часу отримавши збиток у розмірі 63319 тис. грн. стало менш результативним. Керівництву підприємства слід звернути увагу на скорочення витрат і нарощування прибутковості.

5. Проведено аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства за групами показників: ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності.

Аналіз ліквідності досліджуваного підприємства дає змогу підсумувати. що не всі показники відповідають нормативному значенню і є значно нижчими за нього. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності коливається у межах 0,05-0,04, що є низьким значенням. Один з варіантів підвищення коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємства є збільшення грошових коштів, що в свою чергу збільшить його значення. Це дозволить підприємству брати позики в банку для фінансування поточної діяльності.

Аналіз рентабельності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» показав, що підприємство стало збитковим у четвертому році дослідження, що негативно вплинуло на показники ефективності його діяльності.

6. Досліджено показники формування власного та позикового капіталу підприємства. З’ясовано, що за всі аналітичні періоди на підприємстві переважав позиковий капітал у середньому 60% проти 40% власного капіталу. Така обставина викликана не лише залученням кредитів і позик у значних розмірах, а й формуванням значного обсягу кредиторської заборгованості.

7. Визначено, що структура капіталу напряму впливає на прибутковість підприємства та добробут його власників. Запропоновано оцінювати ризики, пов’язані із формуванням капіталу підприємства на основі фінансового та

операційного левериджів. Наведено розрахункові формули, за якими доцільно оцінювати ризики фінансування підприємства та формування його змінних і постійний витрат.

8. У роботі запропоновано оптимізацію структури капіталу Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності. Даний критерій полягає у використання ефекту фінансового левериджу та передбачає такий відсоток власного і позикового капіталу за якого зростання рентабельності власного капіталу буде максимальним.

Другим критерієм виступає показник середньозваженої вартості капіталу підприємства (WACC). Так, підприємству доцільно залучати такі позики, які будуть мінімізувати значення середньозваженої вартості капіталу підприємства.

За двома критеріями Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» варто формувати структуру капіталу з переважною часткою власного капіталу, що позитивно вплине на його фінансову стійкість.

9. У кваліфікаційній роботі запропоновано впровадження інвестиційного проєкту, направленого на виробництво нового виду продукції – харчування дітей від народження до 1 року під назвою «Ситий малюк». За інвестиційним проєктом запропоновано план руху коштів щодо надходжень та видатків і розраховано показники ефективності інвестиційного проєкту. Так, всі показники є обґрунтованими і свідчать про доцільність провадження проєкту. Встановлено, що впровадження даного проєкту повинно бути профінансовано за рахунок власних коштів власників і підприємства без залучення позик. Така обставина є фінансово доцільною і позитивно вплине на прибутковість підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабалола Ї. А. Аналіз структури капіталу та ефективності господарської діяльності підприємства [Текст] : монографія / Їсау Абіодун Бабалола. - Одеса : Наука і техніка, 2015. - 179 с.

2. Базецька Г. І. Фінанси підприємства : планування та управління у виробничій сфері : навч. посіб. / Г. І. Базецька [та ін.]. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 292 с. [[

3. Бас Ю. В. Теоретичні основи формування фінансової стратегії підприємства / Ю. В. Бас, Г. В. Зикова // Наука й економіка. – 2016. – Вип. 1. – С. 73–77.

4. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / М. М. Бердар. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

5. Бланк И.А. Управление формированием капитала. К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. 512 с.

6. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. /І.М.Бойчик.– К. : Атіка, 2012. – 543 с.

7. Бондаренко О. С. Система оцінки ефективності управління фінансами підприємства у сучасних умовах / О. С. Бондаренко // Інвестиції : практика та досвід. – 2016. – № 16. – С. 18–21.

8. Бочко О. Ю. Основи планування діяльності підприємств невиробничої сфери : навч. посіб. / О. Ю. Бочко, В. Ф. Проскура. – К. : Кондор, 2012. – 217 с.

9. Вовк Ю. А. Організаційно-економічний механізм управління раціональним використанням ресурсів / Ю. А. Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2011. – Вип. 1 (4). – С. 11–16.

10. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2010. № 12. Ст. 120.

11. Гриньова В. М. Фінанси підприємств у схемах : посіб. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – Харків : ІНЖЕК, 2010. – 211 с.

12. Гроші і кредит : навч. посібник / К.Ф. Черкашина, Л. Ю. Сисоєва. - К. : ЦП "КОМПРИНТ", 2013. - 213 с.

13. Економічний аналіз: навч. посіб. для студ. аграр. ВНЗ I - II рівнів акредитації з екон. спец. галузі знань "Економіка і підприємництво" / Н. А. Паланюк, В. Г. Петренко. – К.: Аграр. освіта, 2010. – 249 с.

14. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність [Текст] : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2017. - 142 с.

15. Журавльова І. В. Теоретико-методологічні основи управління формуванням структури капіталу підприємства з урахуванням інтелектуальної складової [Текст] : монографія / Журавльова І. В., Латишева І. Л. ; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Журавльової І. В. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. - 406 с.

16. Захаркін О. О. Вартісно-орієнтоване управління інноваційною діяльністю підприємств : методологічні засади, світовий та вітчизняний досвід : [монографія] / О. О. Захаркін. – Суми : Вид-во Сумського державного університету, 2015. – 399 с.

17. Захарченко П. В. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / П. В. Захарченко, М. П. Гриценко. - Мелітополь : Вид. будинок Мелітоп. міськ. друк., 2018. - 223 с.

18. Здрак О.Я. Фінансовий контролінг як елемент нової концепції управліня / О. Я. Здрак // Формування ринкових відносин в Україні. 2017. № 10. С. 44-47.

19. Кальченко О. М. Фінансовий аналіз: теорія і практика (у схемах і таблицях) [Текст] : навч. посіб. / О. М. Кальченко, О. В. Шишкіна ; Чернігів. нац. технол. ун-т. - Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2019. - 435 с.

20. Ковальчук Н.О. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / Н. О. Ковальчук, Л. С. Гаватюк, Н. І. Єрмійчук ; Чернівец. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2019. - 336 с.

21. Костирко Л. А. Адаптивний фінансовий механізм забезпечення прибутковості підприємств : [монографія] / Л. А. Костирко, Е. В. Чернодубова. –

[2-ге вид., перероб. і доп.]. – Сєвєродонецьк : СНУ ім. Володимира Даля, 2015. – 178 с.

22. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підруч. / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 518 с.

23. Нусінов В. Я. Комплексна оцінка економічних результатів діяльності підприємств з урахуванням ступеня кризи їхнього фінансового стану : [монографія] / В. Я. Нусінов, Л. А. Буркова, О. В. Нусінова. – Кривий Ріг : Роман Козлов [вид.], 2016. – 226 с.

24. Поважний О. С. Фінанси підприємств. Практикум / О. С. Поважний, Н. А. Ясинська, Н. О. Шира. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2015. – 456 с.

25. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017 р.// Відом. Верхов. Ради України. –Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 996-XIV від 16. 07. 1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – № 40. – Ст. 365. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14

27. Рогатенюк Э.В. Капитал предприятия: сущность, подходы к оценке / Э.В. Рогатенюк // Культура народов Причерноморья. — 2011. — № 215. — С. 107-113.

28. Савіна Г. Г. Практичні аспекти оцінювання ефективності управління підприємством комплексу комунальних послуг / Г. Г. Савіна, Т. І. Скібіна // Інвестиції : практика та досвід. – 2016. – № 24. – С. 37–41.

29. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk.

30. Степасюк Л. М. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. / Л. М. Степасюк ; за ред. В. К. Збарського. – К. : КОМПРИНТ, 2013. – 335 с.

31. Татар М. С. Аналіз і оцінювання фінансового стану суб'єктів підприємницької діяльності : навч. посіб. / М. С. Татар. – Харків : ХАІ, 2015. – 55 с.

32. Управління фінансами та фандрейзинг : посіб. / М. С. Філяк. – Львів : ЗУРЦ, 2016. – 96 с.

33. Фінанси підприємств : підруч. / А. М. Поддєрьогін. – [8-е вид., переробл. та доповн.]. – К. : КНЕУ, 2013. – 519 с.

34. Фінансовий аналіз / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2010. – 412 с.

35. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / уклад. Н. Л. Марусяк ; Чернівец. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. - 171 с.

36. Фінансовий аналіз та звітність: навч. посіб. Ч. 1 / Б. Є. Грабовецький; МОНМС України, Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця, 2011. – 154 с.

37. Фінансовий менеджмент. Практикум : навч. посіб. / М. Д. Білик [та ін.] ; за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. – К. : КНЕУ, 2015. – 335 с.

38. Швиданенко Г.О., Шевчук Н.В. Управління капіталом підприємств: Навч. посіб. К. КНЕУ. 2007 р. 440 с.

39. Янчик П. І. Особливості організації фінансів на сучасних підприємствах / П. І. Янчик // Фінанси України. – 2014. – № 7. – С. 36–39.

Додаток А

		Коди		
	Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод»	за ЄДРПОУ	00446003		
Територія КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ	за КОАТУУ	3225510100		
Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за КОПФГ	250		
Вид економічної діяльності Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51		

Середня кількість працівників 948
Одиниця виміру : тис. грн.
Адреса 07700 Київська область Яготинський р-н м. Яготин вул. Шевченка, буд. 213, т.(04575) 5-59-88

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності [V]

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2019 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	--	--
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	288984	299742
первісна вартість	1011	497008	555394
знос	1012	208024	255652
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	77225	77225
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	115
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	23633
Усього за розділом I	1095	366209	400715
II. Оборотні активи Запаси	1100	111350	106923
Виробничі запаси	1101	70728	68487
Незавершене виробництво	1102	6042	4990
Готова продукція	1103	30856	30989
Товари	1104	3724	2457
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	315882	414886
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8745	8394
з бюджетом	1135	37	13105
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	380464	386072
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	913	7416
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	33152	19270
Готівка	1166	23	19
Рахунки в банках	1167	33129	19251
Витрати майбутніх періодів	1170	187	197

Інші оборотні активи	1190	1011	130
Усього за розділом II	1195	851741	956393
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	1217950	1357108

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3797	3797
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	--	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	450918	524553
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	454715	528350
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	163493	219143
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	163493	219143
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	154819	129238
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	6225
товари, роботи, послуги	1615	155939	172321
розрахунками з бюджетом	1620	13066	14344
у тому числі з податку на прибуток	1621	9087	2807
розрахунками зі страхування	1625	1266	1486
розрахунками з оплати праці	1630	4645	5293
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1789	2988
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	215919	208694
Поточні забезпечення	1660	9567	14599
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	42732	54427
Усього за розділом III	1695	599742	609615
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	1217950	1357108

Генеральний директор _____ **Сіренко Олександр Олександрович**
(підпис)

Головний бухгалтер _____ **Каплій Оксана Олександрівна**
(підпис)

Додаток Б

	Коди		
Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
за ЄДРПОУ	00446003		

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3495741	3201672
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2566752)	(2342351)
Валовий: прибуток	2090	928989	859321
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	5869	5034
Адміністративні витрати	2130	(33139)	(26531)
Витрати на збут	2150	(581379)	(446501)
Інші операційні витрати	2180	(22961)	(23455)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	297379	367868
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	3503	5477
Інші доходи	2240	19	116
Фінансові витрати	2250	(79520)	(62482)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(3)	(1421)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	221378	309558
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-36637	-55849
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	184741	253709
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	184741	253709

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2068674	1944364
Витрати на оплату праці	2505	147942	109285
Відрахування на соціальні заходи	2510	29646	23122
Амортизація	2515	56513	37373
Інші операційні витрати	2520	545613	417387
Разом	2550	2848388	2531531

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Генеральний директор _____ **Сіренко Олександр Олександрович**
(підпис)

Головний бухгалтер _____ **Каплій Оксана Олександрівна**
(підпис)

Додаток В

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	**за ЄДРПОУ**	00446003
Територія	Київська область, м.Яготин	**за КОАТУУ**	3225510100
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	**за КОПФГ**	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	**за КВЕД**	10.51

Середня кількість працівників: 918
Адреса, телефон: 07700 м.Яготин, Шевченка, 213, (04575)5-59-88
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	299 742	449 730
первісна вартість	1011	555 394	745 525
знос	1012	(255 652)	(295 795)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	77 225	52 495
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	115	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	23 633	19 734
Усього за розділом I	1095	400 715	521 959

II. Оборотні активи			
Запаси	*1100*	*106 923*	*166 210*
Виробничі запаси	*1101*	*68 487*	*80 177*
Незавершене виробництво	1102	4 990	5 528
Готова продукція	1103	30 989	75 317
Товари	1104	2 457	5 188
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	414 886	443 374
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 394	7 737
з бюджетом	1135	13 105	912
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	19
із внутрішніх розрахунків	1145	386 072	389 781
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 416	7 765
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19 270	10 217
Готівка	1166	19	2
Рахунки в банках	1167	19 251	10 215
Витрати майбутніх періодів	1170	197	249
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	130	1 182
Усього за розділом II	1195	956 393	1 027 446
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1 357 108	1 549 405

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 553	587 459
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	528 350	592 784

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	219 143	201 451
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	219 143	201 451
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	129 238	216 608
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	6 225	8 185
товари, роботи, послуги	1615	172 321	201 194
розрахунками з бюджетом	1620	14 344	4 840
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 807	499
розрахунками зі страхування	1625	1 486	1 794
розрахунками з оплати праці	1630	5 293	6 461
одержаними авансами	1635	0	25
розрахунками з учасниками	1640	2 988	1 790
із внутрішніх розрахунків	1645	208 694	290 562
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	14 599	17 938
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	54 427	5 773
Усього за розділом III	1695	609 615	755 170
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 357 108	1 549 405

Керівник Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер Каплій Оксана Олександрівна

Додаток Г

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	**за ЄДРПОУ**	00446003

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 166 323	3 160 485
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 657 868)	(2 566 752)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	508 455	593 733
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3 332	5 869
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(33 076)	(33 139)
Витрати на збут	2150	(239 378)	(246 123)
Інші операційні витрати	2180	(15 995)	(22 961)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	223 338	297 379
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2 539	3 503

Інші доходи	2240	24 903	19
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(72 302)	(79 520)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(24 739)	(3)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	153 739	221 378
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-24 192	-36 637
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	129 547	184 741
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	129 547	184 741

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 111 347	2 068 674
Витрати на оплату праці	2505	163 734	147 942
Відрахування на соціальні заходи	2510	35 183	29 646
Амортизація	2515	62 277	56 513
Інші операційні витрати	2520	641 210	545 613
Разом	2550	4 013 751	2 848 388

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер Каплій Оксана Олександрівна

Додаток Д

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2022	01	01
Підприємство ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	за ЄДРПОУ	60446003		
Територія КИЇВСЬКА	за КАТОТТГ [1]	UA3204021001009442 9		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250		
Вид економічної діяльності Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51		
Середня кількість працівників [2] 901				
Адреса, телефон вулиця Шевченка, буд. 213, м. ЯГОТИН, ЯГОТИНСЬКИЙ РАЙОН, КИЇВСЬКА обл., 07700 55663				

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 784	2 901
первісна вартість	1001	11 896	11 532
накопичена амортизація	1002	7 112	8 631
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	444 946	417 251
первісна вартість	1011	733 629	773 761
знос	1012	288 683	356 510
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	52 495	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	936
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	19 734	11 491
Усього за розділом I	**1095**	**521 959**	**432 579**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	166 210	165 657
виробничі запаси	1101	80 177	75 361
незавершене виробництво	1102	5 528	6 854
готова продукція	1103	75 317	80 394
товари	1104	5 188	3 048
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	443 374	425 104
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	7 737	8 229
з бюджетом	1135	912	1 967
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	19	24
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	389 781	495 782
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 765	9 330
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	10 217	31 692
готівка	1166	2	2
рахунки в банках	1167	10 215	31 690
Витрати майбутніх періодів	1170	249	377
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	*1190*	*1 182*	*3 879*
Усього за розділом II	**1195**	**1 027 446**	**1 142 041**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	**1 549 405**	**1 574 620**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	587 459	524 076
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	**1495**	**592 784**	**529 401**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	41 870
Інші довгострокові зобов'язання	1515	201 451	205 704
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	**1595**	**201 451**	**247 574**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	216 608	378 396
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	8 185	22 096
товари, роботи, послуги	1615	201 194	228 624
розрахунками з бюджетом	1620	4 840	2 338
у тому числі з податку на прибуток	1621	499	-
розрахунками зі страхування	1625	1 794	1 715
розрахунками з оплати праці	1630	6 461	6 151
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	25	142
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 790	1 774
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	290 562	131 761
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	17 938	18 337
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	5 773	6 311
Усього за розділом III	**1695**	**755 170**	**797 645**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	1 549 405	1 574 620

Керівник Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер Каплій Оксана Олександрівна

1 Класифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»
10.06.22

Додаток Е

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	2022	01	01
за ЄДРПОУ	00446003		

Підприємство ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2021 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 103 661	3 166 323
Чисті зароблені страхові премії	*2010*	-	-
премії підписані, валова сума	*2011*	-	-
премії, передані у перестрахування	*2012*	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	*2013*	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	*2014*	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів,робіт, послуг)	2050	(2 784 504)	(2 657 868)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	*2070*	-	-
Валовий: прибуток	2090	319 157	508 455
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	*2105*	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	*2110*	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	*2111*	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	*2112*	-	-
Інші операційні доходи	2120	23 650	3 332
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2121*	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2122*	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	*2123*	-	-
Адміністративні витрати	2130	(33 130)	(33 076)
Витрати на збут	2150	(254 742)	(239 378)
Інші операційні витрати	2180	(34 147)	(15 995)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2181*	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2182*	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	20 788	223 338
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 512	2 539
Інші доходи	*2240*	*58 650*	*24 903*
у тому числі: дохід від благодійної допомоги	*2241*	-	-
Фінансові витрати	2250	(87 142)	(72 302)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(57 127)	(24 739)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	*2275*	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-	153 739
збиток	2295	(63 319)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	(24 192)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-	129 547
збиток	2355	(63 319)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	(63 319)	129 547

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 237 345	2 208 944
Витрати на оплату праці	2505	168 573	163 734
Відрахування на соціальні заходи	2510	38 327	35 183
Амортизація	2515	79 243	62 277
Інші операційні витрати	2520	197 946	194 806
Разом	**2550**	2 721 434	2 664 944

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник ЕП Косяченко Сергій Олександрович — Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер ЕП Каплій Оксана Олександрівна — Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»
10.06.22